

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ І МЕНЕДЖМЕНТУ**

**Кафедра економіки та підприємництва
імені професора І.М. Брюховецького**

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

освітній ступінь – «Магістр»

на тему: **Удосконалення логістики в підприємницькій діяльності**

Виконав:

Якименко Євгеній Валерійович

здобувач вищої освіти за спеціальністю
076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

Керівник:

Ковбаса Олександр Миколайович

доцент кафедри економіки та підприємництва
імені професора І.М. Брюховецького

Суми - 2023

СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет	Економіки і менеджменту
Кафедра	Кафедра економіки та підприємництва
Освітній ступінь	імені професора І.М. Брюховецького
Спеціальність	«Магістр»
	076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

Затверджую:

Завідувач кафедри _____
(посада, ПІБ)

«_____» «_____» 20____ р.

ЗАВДАННЯ

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТУ

Якименку Євгенію Валерійовичу

1. Тема роботи: Удосконалення логістики в підприємницькій діяльності

2. База практичного дослідження: ТОВ «Техноторг-Дон» м. Суми

керівник роботи Ковбаса Олександр Миколайович, кандидат економічних наук, доцент

затверджена наказом по університету від «_____» _____ 20____ р. № _____

3. Строк подання студентом закінченого проекту (роботи) «_____» _____ 202____ р.

4. Вихідні дані до проекту (роботи):

первинні та зведені документи, реєстри синтетичного та аналітичного обліку, статутні та установчі документи, фінансова, статистична звітність досліджуваного підприємства, законодавчо - нормативні акти з питань діяльності суб'єктів господарювання, монографії, фахові наукові статті та доповіді на міжнародних науково-практичних конференціях з питань удосконалення логістики в підприємницькій діяльності.

5. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити):

- дослідити теоретико-методичну складову поняття «логістика, логістична діяльність»;
- розглянути напрямки удосконалення логістики в підприємницькій діяльності;
- надати організаційно-економічну характеристику підприємства;
- провести аналіз фінансових результатів ефективності використання логістики суб'єктом підприємницької діяльності;
- запропонувати практичні заходи з удосконалення логістики на підприємстві.
- сформулювати висновки.

6. Дата видачі завдання: «_____» _____ 20____ р.

АНОТАЦІЯ

Якименко Є. В. Удосконалення логістики в підприємницькій діяльності

Кваліфікаційна робота зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», СНАУ, Суми-2023 р. – Рукопис.

В кваліфікаційній роботі розглянуто теоретико-методичні аспекти застосування логістики в підприємницькій діяльності; здійснено аналіз ефективності логістики при здійсненні підприємницької діяльності ТОВ «Техноторг-Дон», надана організаційно-економічна характеристика підприємства, здійснене дослідження фінансових результатів ефективності використання логістики, здійснена оцінка поточного стану та ефективності використання логістики підприємством; запропоновані заходи по удосконаленню логістики в підприємницькій діяльності ТОВ «Техноторг-Дон».

У роботі детально розглянуті аспекти удосконалення логістики в підприємницькій діяльності. На основі проведеного аналізу поточної ситуації визначено напрямки підвищення логістики в підприємницькій діяльності підприємства в сучасних умовах господарювання. Здійснена оцінка результативності логістики та її впливу на ефективність підприємницької діяльності. В процесі дослідження встановлено значне зростання загального обсягу дебіторської заборгованості. Що свідчить про недосконалість логістики в підприємницькій діяльності досліджуваного підприємства. Також спостерігається розширення торговельної діяльності, але збільшені товарні запаси несуть значні ризики для ліквідності та платоспроможності підприємства і свідчать про недосконалість використання логістики підприємством.

За допомогою удосконалення логістики досліджуване підприємство має змогу удосконалити управління власними запасами, тобто прогнозувати необхідну кількість запасних частин із врахуванням прогнозних показників настання поломок по окремим видам сільськогосподарської техніки. В результаті удосконалення логістики спостерігається зростання виробничих запасів, при цьому обсяги готової продукції зменшуються. Така ситуація свідчить про покращення логістики та посилення збутової діяльності підприємства. Найбільші за обсягом товарні запаси також демонструють тенденцію до скорочення. Це пов'язано як з оптимізацією ланцюгів постачання та зберігання товарів. Обсяг незавершеного виробництва зростатиме. Така динаміка узгоджується із загальним нарощуванням виробничих потужностей та обсягів випуску продукції.

На основі отриманих результатів дослідження можна зробити висновок, що підприємство демонструє тенденцію до оптимізації логістики та управління запасами. Ці кроки відповідають сучасним трендам ефективного управління ланцюгами постачання та логістикою в цілому.

Ключові слова: Логістика, логістична інфраструктура, підприємницька діяльність, ліквідність, платоспроможність, фінансова ефективність, споживачі, постачання, рейтинг постачальника, сегментація ринку.

SUMMARY

Yakymenko, E. Improving logistics in business activities

Qualification work in the specialty 076 "Entrepreneurship, trade and exchange activities", SNAU, Sumy-2023 - Manuscript.

The qualification work considers the theoretical and methodological aspects of the use of logistics in business activities; analyzes the efficiency of logistics in the implementation of business activities of LLC "Technotorg-Don", provides an organizational and economic description of the enterprise, studies the financial results of the efficiency of logistics, assesses the current state and efficiency of logistics use by the enterprise; proposes measures to improve logistics in the business activities of LLC "Technotorg".

The article considers in detail the aspects of improvement of logistics in entrepreneurial activity. On the basis of the analysis of the current situation, the directions of improvement of logistics in the business activity of enterprise in the current economic conditions have been determined. An assessment of the efficiency of logistics and its impact on the effectiveness of business activity has been carried out. The study revealed a significant increase in the total volume of accounts receivable. This indicates the imperfection of logistics in the business activities of the researched enterprise. There is also an expansion of trading activities, but the increased inventory carries significant risks for the liquidity and solvency of the enterprise and indicates the imperfection of the use of logistics by the enterprise.

By improving logistics, the researched enterprise has the opportunity to improve the management of its own stocks, i.e. to predict the required number of spare parts, taking into account the forecast indicators of breakdowns for certain types of agricultural machinery. As a result of logistics improvements, the company's inventory is growing, while the volume of finished goods is decreasing. This situation indicates the improvement of logistics and strengthening of the company's sales activities. The largest inventories by volume are also showing a downward trend. This is due to the optimization of supply and storage chains. The volume of work in progress will continue to grow. This trend is consistent with the overall increase in production capacity and output.

Based on the research findings, it can be concluded that the company is showing a tendency to optimize logistics and inventory management. These steps are in line with current trends in effective supply chain management and logistics in general.

Keywords: Logistics, logistics infrastructure, business activity, liquidity, solvency, financial efficiency, consumers, supply, supplier rating, market segmentation.

ЗМІСТ

ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1 Теоретико-методичні аспекти застосування логістики в підприємницькій діяльності	9
РОЗДІЛ 2 Аналіз ефективності логістики при здійсненні підприємницької діяльності ТОВ «Техноторг-Дон»	19
2.1 Організаційно - економічна характеристика підприємства	19
2.2 Дослідження фінансових результатів ефективності використання логістики суб'єктом підприємницької діяльності	28
2.3 Оцінка поточного стану та ефективності використання логістики підприємством при здійсненні комерційної діяльності	33
РОЗДІЛ 3 Заходи по удосконаленню логістики в підприємницькій діяльності	39
3.1 Напрямки удосконалення логістики в підприємницькій діяльності торговельного підприємства	39
3.2 Розробка практичних заходів для удосконалення логістичного забезпечення торговельного підприємства	42
3.3 Результативність заходів з удосконалення логістики в підприємницькій діяльності торговельного підприємства	51
ВИСНОВКИ	61
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	64
ДОДАТКИ	68

ВСТУП

Актуальність теми. Одним з важливих аспектів є створення бізнес-клімату, сприятливого для розвитку підприємництва. Уряд в останні роки активно працює над спрощенням процедур реєстрації та ліцензування бізнесу, а також удосконаленням податкової системи. Національна валюта, гривня, піддавалася значним коливанням, що також вплинуло на фінансове планування розвитку підприємств. Однак існують також можливості для експорту та іноземних інвестицій, оскільки Україна має значний потенціал у ряді галузей, таких як сільське господарство, ІТ-технології та виробництво.

Технологічний прогрес та цифрові інновації стають ключовими чинниками у сучасній підприємницькій діяльності. Використання ІТ-рішень, електронна комерція, аналіз даних та інші технології значно полегшують ведення бізнесу та підвищують його ефективність.

Досить важливим чинником, який впливає на ефективність підприємницької діяльності, є розвиток логістичної інфраструктури, яка дозволяє підприємствам оптимізувати ланцюг постачань, включаючи замовлення, виробництво, зберігання та доставку товарів. Це призводить до зменшення витрат, підвищення точності прогнозування та покращення відповіді на попит ринку. Ефективна логістика дозволяє підприємствам швидше та точніше обслуговувати клієнтів, забезпечуючи своєчасну поставку товарів. Це може позитивно вплинути на репутацію постачальника та забезпечити задоволеність клієнтів.

Важливий науковий внесок щодо вирішення проблеми управління логістикою в підприємницькій діяльності, а також формування ефективних управлінських рішень щодо підвищення ефективності логістики в підприємницькій діяльності зробили такі вітчизняні та зарубіжні науковці, як: Chung Y-J., Kang N-J. [2], Miller T. [4], Smoliar L., Zhygalkevych Zh., Tiukh N. [5], Winkelhaus S., Grosse E. [6], Zhurynov G. M., Tulemetova A. S., Sadykbekova A. A., Jazdykbayeva D. P., Talassov M. Zh. [7], Дибчук Л. В., Пчелянська Г. О. [14],

Ковальова М. Л. [18], Кузнецова І. О., Карпенко Ю. В. Репін А. О. [19] та інші. Здійснені ними науково-практичні дослідження значно посилили сучасні методи управління логістикою в підприємницькій діяльності підприємства.

Мета і завдання дослідження. Мета полягає у розробці сучасних механізмів удосконалення логістики в підприємницькій діяльності торговельного підприємства в сучасних умовах господарювання.

Відповідно до поставленої мети визначені наступні **завдання**:

- дослідити теоретико-методичну складову поняття «логістика, логістична діяльність»;
- розглянути напрямки удосконалення логістики в підприємницькій діяльності;
- надати організаційно-економічну характеристика підприємства;
- провести аналіз фінансових результатів ефективності використання логістики суб'єктом підприємницької діяльності;
- запропонувати практичні заходи з удосконалення логістики на підприємстві.

Об'єктом дослідження є процес удосконалення логістики в підприємницькій діяльності підприємства.

Предметом дослідження є особливості удосконалення логістики в підприємницькій діяльності торговельного підприємства ТОВ «Техноторг-Дон».

При написанні роботи використовувались такі **методи дослідження**: індукція і дедукція (висновки про факти щодо тенденцій управління логістичною діяльністю торговельного підприємства); абстрактно-логічний (узагальнення результатів аналізу і формування висновків за кожним розділом та загальних); аналізу та синтезу (систематизація тенденцій) та інші загальноприйняті статистичні методи.

Робота виконувалась у відповідності до вимог, визначених методичними рекомендаціями кафедри економіки та підприємництва імені професора І.М. Брюховецького і факультету економіки і менеджменту СНАУ.

Елементами наукової новизни одержаних результатів роботи є: набуло подальшого розвитку: підходи по формуванню заходів по удосконаленню логістики для підвищення ефективності підприємницької діяльності; узагальнено: засоби, що ведуть до підвищення ефективності логістики торговельного підприємства; удосконалено: підходи до підвищення діагностування ефективності логістики в торговельному підприємстві в сучасних умовах господарювання.

Практичне значення одержаних результатів полягає в можливості застосування запропонованих підходів до визначення напрямків удосконалення логістики в підприємницькій діяльності в сучасних умовах господарювання для вітчизняних торговельних підприємств; обґрунтовані механізми, що ведуть до удосконалення логістики в підприємницькій діяльності підприємства.

Апробація результатів кваліфікаційної роботи. Положення кваліфікаційної роботи доповідалися автором на двох наукових конференціях:

1. Якименко Є.В. Сучасні аспекти логістизації підприємницької діяльності. Матеріали науково-практичної конференції викладачів, аспірантів та студентів Сумського НАУ (25-28 квітня 2023 р.). Суми, 2023. С. 494.

2. Якименко Є.В. Управлінські підходи до формування ефективної логістичної системи в комерційному підприємстві. Матеріали VI Всеукраїнської науково-практичної конференції Полтавського ДАУ «Бухгалтерський облік, контроль та аналіз в умовах інституційних змін» (26 жовтня 2023 р.). Полтава, 2023. С. 115 – 117.

Публікації. Результати наукового дослідження відображене у двох наукових працях.

Структура і обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел з 42 найменувань, 3 додатки. Основний текст викладений на 63 сторінках комп'ютерного тексту, робота містить 25 таблиць, 2 рисунки, 3 додатки.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ЗАСТОСУВАННЯ ЛОГІСТИКИ В ПІДПРИЄМНИЦЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Сучасна підприємницька діяльність в Україні є динамічною та різноманітною. Враховуючи особливості економічного та правового середовища, а також міжнародні тенденції, підприємці в Україні стикаються із великим спектром викликів і можливостей [22, с. 118].

Одним з важливих аспектів є створення бізнес-клімату, сприятливого для розвитку підприємництва. Уряд в останні роки активно працює над спрощенням процедур реєстрації та ліцензування бізнесу, а також удосконаленням податкової системи. Національна валюта, гривня, піддавалася значним коливанням, що також вплинуло на фінансове планування розвитку підприємств. Однак існують також можливості для експорту та іноземних інвестицій, оскільки Україна має значний потенціал у ряді галузей, таких як сільське господарство, ІТ-технології та виробництво [27, с. 233].

Технологічний прогрес та цифрові інновації стають ключовими чинниками у сучасній підприємницькій діяльності. Використання ІТ-рішень, електронна комерція, аналіз даних та інші технології значно полегшують ведення бізнесу та підвищують його ефективність.

Зростання інформаційних технологій та доступ до Інтернету значно впливають на можливості ведення підприємницької діяльності в Україні, створюючи нові перспективи та полегшуючи багато процесів.

Завдяки Інтернету підприємці можуть розширити свій ринок, продаючи товари та послуги онлайн. Електронна комерція дозволяє досягти не лише внутрішніх, а й міжнародних клієнтів, забезпечуючи більші можливості для розвитку бізнесу. Інтернет надає підприємцям можливість долучитися до глобальних ринків, знаходити нових партнерів і клієнтів. Також, завдяки онлайн-

ресурсам та соціальним мережам, підприємці можуть легше отримувати інформацію про свої ринки, конкурентів та сучасні тенденції.

Використання ІТ дозволяє підприємствам автоматизувати багато рутинних операцій, що сприяє підвищенню ефективності та зниженню витрат. Впровадження спеціалізованих програм та систем обліку, управління виробництвом та логістикою полегшує ведення бізнесу [27, с. 235-236].

Також, Інтернет надає безліч інструментів для маркетингу та реклами, включаючи соціальні мережі, контекстну рекламу, відеомаркетинг тощо. Це дозволяє підприємцям ефективно просувати свої товари та послуги, привертаючи увагу цільової аудиторії.

Загалом, розвиток інформаційних технологій та Інтернету створює сприятливе середовище для інновацій та розвитку бізнесу в Україні, допомагаючи підприємцям впроваджувати нові стратегії та ефективно конкурувати на ринку.

На сучасному етапі розвитку підприємництва в Україні також акцентується увага на сталому бізнесі та відповідальному веденні підприємницької діяльності. Сучасна підприємницька діяльність вимагає від підприємців гнучкості, інноваційності та уважності до різних аспектів ведення бізнесу в умовах постійної зміни економічного середовища.

В цілому ж, ключовими аспектами, які характеризують сучасну парадигму підприємницької діяльності в Україні є наступні.

По-перше, високі ризики через військовий конфлікт та економічну нестабільність. Багато підприємців вимушені були перенести або призупинити свою діяльність через війну на сході країни та окупацію Криму і частини Донбасу. Це призвело до скорочення ринків збуту, перебоїв з постачанням та логістикою. Крім того, значна економічна нестабільність також створює високі ризики для ведення бізнесу [30].

По-друге, складні умови для ведення бізнесу через бюрократію та корупцію. Незважаючи на деякий прогрес останніми роками, Україна досі має

багато бюрократичних перепон і високий рівень корупції, що ускладнює започаткування та ведення бізнесу.

Але існують і перспективи, пов'язані з євроінтеграцією. Підписання Угоди про асоціацію з ЄС відкрило нові економічні можливості для підприємців через спрощення торгівлі та доступ до європейських ринків. Це надало стимул для модернізації багатьох компаній до європейських стандартів.

Також спостерігається зростання ІТ-сектору та стартапів. Незважаючи на складне бізнес-середовище, останніми роками спостерігається швидке зростання українського ІТ-сектору та поява перспективних стартапів. Це пов'язано з наявністю кваліфікованих спеціалістів за порівняно нижчою вартістю. Стартапи також отримують підтримку від міжнародних донорів та інвесторів.

В цілому, можна очікувати, що незважаючи на складні ризики, розвиток малого та середнього бізнесу, особливо в ІТ-сфері, має хороші перспективи в Україні в найближчі роки за умови продовження курсу реформ та євроінтеграції.

Можемо також зазначити, що ефективність підприємницької діяльності визначається впливом численних факторів, які взаємодіють та визначають успішність бізнесу. Деякі з основних факторів включають наступне.

- Якісне керівництво та лідерські якості грають ключову роль у формуванні ефективності підприємства. Управлінська ефективність, вміння приймати стратегічні рішення та спроможність мобілізувати команду є важливими елементами успішного бізнесу.

- Успішні підприємства розуміють свій ринок, вміють ефективно позиціонувати свої товари чи послуги, а також активно взаємодіють із клієнтами. Маркетингові стратегії та здатність реагувати на зміни в попиті грають важливу роль.

- Здатність правильно управляти фінансами, раціонально розподіляти ресурси та забезпечувати стабільність фінансового стану є важливими чинниками для досягнення успіху.

- Використання новітніх технологій та постійна інноваційна діяльність допомагають підприємствам адаптуватися до змін в оточуючому середовищі та залишатися конкурентоспроможними.

- Висока якість товарів чи послуг є ключовим фактором для задоволення клієнтів та побудови позитивного іміджу бренду.

- Доступ до необхідних ресурсів, таких як людські, матеріальні та фінансові, а також ефективна інфраструктура, можуть впливати на продуктивність та конкурентоспроможність.

- Стабільність правового середовища та відповідність законодавчим нормам допомагають уникати правових проблем та зберігати репутацію бізнесу.

- Взаємодія з іншими підприємствами, урядовими структурами, а також з усіма зацікавленими сторонами може покращити можливості для розвитку та розширення бізнесу.

- Розвиток логістики має суттєвий вплив на розвиток підприємства та підприємницької діяльності, забезпечуючи ефективну організацію постачання та руху товарів [24, с. 33-34].

Ці фактори взаємодіють та формують внутрішнє середовище підприємства, визначаючи його ефективність та здатність до адаптації до змін.

Досить важливим чинником, який впливає на ефективність підприємницької діяльності, є розвиток логістичної інфраструктури, яка дозволяє підприємствам оптимізувати ланцюг постачань, включаючи замовлення, виробництво, зберігання та доставку товарів. Це призводить до зменшення витрат, підвищення точності прогнозування та покращення відповіді на попит ринку. Ефективна логістика дозволяє підприємствам швидше та точніше обслуговувати клієнтів, забезпечуючи своєчасну поставку товарів. Це може позитивно вплинути на репутацію постачальника та забезпечити задоволеність клієнтів.

Розвиток логістики допомагає підприємствам легше входити на міжнародні ринки, знижуючи витрати на транспортування, мито та інші логістичні виклики. Це розширює географію діяльності підприємства та

відкриває нові можливості для експорту та імпорту. Використання інноваційних технологій, таких як системи відстеження вантажів, автоматизовані системи управління складами та розумні аналітичні інструменти, полегшують та оптимізують логістичні процеси. Це дозволяє підприємствам ефективніше управляти своїми ресурсами та реагувати на зміни на ринку. Вдосконалення транспортних систем та використання новітніх технологій у транспортуванні дозволяють підприємствам швидше та ефективніше доставляти товари, зменшуючи при цьому витрати на транспортування, допомагає підприємствам стати більш конкурентоспроможними, адаптуватися до змін у бізнес-середовищі та підвищити загальну ефективність виробничих і комерційних процесів. Це особливо актуально в умовах сучасного глобалізованого ринку [33, с. 423].

Логістика в науковій літературі розглядається в двох аспектах: як сфера практичної діяльності з властивими їй функціями зберігання, транспортування, управління товарними запасами і сировиною, так і сфера наукової діяльності, що передбачає створення налагодженого механізму оптимізації витрат на всьому шляху руху товарно-матеріальних ресурсів. Процес впровадження принципів і підходів логістики отримав назву логістизація. У ньому знайшли відображення результати наукових напрацювань з оптимізації товарно-сировинних потоків у сучасних наукових дослідженнях вітчизняних та зарубіжних авторів у галузі оптимізації витрат в умовах ринкової економіки і жорсткого конкурентного середовища.

Логістизація - це процес вдосконалення діючих форм і методів товароруху, а також впровадження нових інструментів управління потоками і потоковими процесами на підприємстві, заснованих на логістичних принципах, що зачіпають не тільки товарно-матеріальні, але і фінансові, і інформаційні потоки. Логістизація передбачає оптимізацію управління потоками за допомогою інтеграції окремих ділянок логістичного процесу в ефективну систему, що забезпечує доставку необхідного товару, сировини, отримання інформації, забезпечення фінансовими ресурсами і кваліфікованими кадрами. Найважливіший висновок, який випливає з вищевикладеного, полягає в тому, що

логістика не виникає спочатку, а згодом під її принципи підлаштовується товарно-матеріальний потік - логістика впроваджується у вже існуючу господарську систему [22, с. 123].

При проведенні логістизації економічних потоків враховують логістичний потенціал економічної системи підприємства. При цьому слід враховувати, що при здійсненні будь-якої господарської операції, при здійсненні будь-якої угоди виникають трансакційні витрати, з одного боку, і з'являється необхідність максимально можливого врахування економічних інтересів і вирішення конкурентних протиріч, з іншого. Таким чином, налагоджена логістична система не просто забезпечує безперешкодний рух товарно-матеріального потоку, а й мінімізує витрати з його просування. Але ефективна логістична система вимагає в свою чергу і одноразових інвестицій в процесі створення, і поточних, що забезпечують безперебійність функціонування в подальшому. Тому при оцінці логістичного потенціалу необхідно порівняти витрати і можливий ефект.

Дослідження показали, що при впровадженні та розвитку логістики виділяються наступні етапи:

1) фрагментація - на оптових підприємствах активно впроваджуються як прямі зв'язки, так і надання дилерських послуг регіональним товаровиробникам, інформаційні технології при обслуговуванні процесу товароруку, централізована доставка товарів в підприємства роздрібної торгівлі;

2) становлення - організація процесу товароруку здійснюється на основі оптимально функціонуючих ланцюгів поставок по товарах стійкого попиту (в основному продовольчих) від регіональних товаровиробників;

3) розвиток - відбувається об'єднання налагоджених ланцюгів поставок в єдину логістичну мережу, яка об'єктивно за своїми параметрами виходить за рамки підприємства, акцентується на територіальному аспекті, на забезпеченні ефективності регіональних товарних, інформаційних і фінансових потоків;

4) інтеграція - як етап логістизації передбачає оформлення логістичної мережі в оптово-логістичний центр на умовах кластеру, а також забезпечення чіткої взаємодії оптово-логістичних центрів інших регіонів між собою з метою

забезпечення координації товаропотоків не тільки на внутрішньому, але і на зовнішньому ринках, при здійсненні експортно-імпортних операцій. Підсумком цього етапу є інтеграційна логістична система на рівні держави;

5) глобалізація - передбачає активне довгострокове взаємовигідне співробітництво з іноземними інтегрованими логістичними системами [30].

Логістизація, як найважливіший фактор товароруку, скорочення витрат на постачання їх до споживача, передбачає етапність, введення принципів і методів логістики в роботу суб'єкта підприємницької діяльності. Такий поділ при оцінці логістичного потенціалу підприємства дозволяє в перспективі оцінити рівень витрат в потоковому розрізі і це, в кінцевому підсумку, забезпечить ефективність управлінських рішень при досягненні цілей логістики - прискорення поставок товарів необхідної кількості і якості з мінімізацією супутніх витрат.

На сьогодні можна виокремити такі основні підходи до логістичного аналізу підприємницької діяльності:

- виявлення логістичних резервів (оптимізація економічних потоків, сполучення технологій, управління запасами, маркетинг, реклама тощо);
- оцінка логістичного потенціалу кожного учасника інвестиційного процесу.

Під логістичною системою підприємницької діяльності в підприємницької діяльності слід розуміти впорядковану сукупність взаємопов'язаних і взаємозумовлених логістичних операцій і логістичних ланцюгів, що забезпечують загальні матеріально-речові та інформаційно-фінансові умови виробництва і реалізацію власної продукції на конкурентному ринку [2, с. 84].

Логістична система комерційного підприємства передбачає щонайменше два взаємопов'язані процеси: управління економічними потоками та управління логістичною службою. Під першим розуміється широкий комплекс заходів стратегічного і тактичного характеру, спрямованих на здійснення ринкової поведінки фірми і досягнення нею поставлених цілей. По-друге, передбачає, головним чином, управління діяльністю спеціалізованих підрозділів

підприємства, основними функціональними обов'язками яких є логістизація виробничих процесів.

Змістовно система логістизації комерційного підприємства охоплює: мету і завдання управління, принципи і функції управління, методи і форми організації управління [1, с. 43].

Основними цілями логістики в загальному випадку є:

- забезпечення зростання обсягу продажів і розширення ринків збуту за рахунок вибору оптимальних каналів просування продукції на ринок;
- задоволення платоспроможного попиту споживачів і стимулювання продажів шляхом отримання конкурентних переваг на основі оптимальної організації економічних потоків;
- максимізація отримання прибутку в довгостроковому плані та найповніше завантаження виробничих потужностей підприємства завдяки оптимальному використанню ресурсів на логістичних операціях [2, с. 46].

У цьому сенсі логістику необхідно розглядати як один із способів досягнення загальнофірмових цілей. При цьому основними завданнями логістичного забезпечення підприємства є:

- збір та обробка інформації щодо економічних потоків і логістичних операцій;
- проведення досліджень ринків продавців матеріально-технічних ресурсів і покупців власної продукції;
- розроблення планів ресурсного забезпечення виробництва;
- організація робіт з проведення інновацій у логістичних операціях і ланках логістичних ланцюгів;
- активний вплив підприємницької логістики на окремі елементи виробничого комплексу підприємства [3].

Оцінку рівня логістизації підприємницької діяльності може бути отримано як на основі аналізу організації управління підприємством, так і аналізу логістичних витрат.

Здатність керівництва ефективно управляти потоками грошових коштів багато в чому зумовлює фінансову стійкість підприємства. При цьому управління фінансовими потоками передбачає розв'язання складної логістичної задачі: з одного боку, збільшення витрат (вихідний грошовий потік) на відносно тривалому часовому проміжку спричинить погіршення поточної ліквідності фірми, з іншого - в результаті ефективних вкладень капіталу сприятиме приросту надходжень вхідного грошового потоку в перспективі. І навпаки, скорочення витрат на нетривалому часовому відрізку детермінуватиме (за інших рівних обсягів грошових надходжень) підвищення ліквідності та подальше скорочення сукупного обсягу надходжень (вхідний грошовий потік). Звідси завдання логістичної системи підприємства зводиться до регулювання вхідних і вихідних потоків грошових коштів, що забезпечують стратегічну виробничо-господарську активність підприємницької структури [4].

Логістика передбачає перехід від ресурсно-орієнтованої системи управління виробництвом до проектно (об'єктно) орієнтованої, націленої на кінцевий результат - своєчасне завершення проекту із заданими вартісними та якісними параметрами. Така радикальна зміна системи управління, особливо в інвестиційній сфері, вимагає здійснення низки послідовних кроків з формування проектно-орієнтованих структур.

Реалізація логістичної організації проектно-орієнтованої системи управління виробничим процесом здійснюється паралельно з розробленням і впровадженням комп'ютерної інформаційної технології на підприємстві. При цьому єдина програмна система має забезпечити сполучення локальних інформаційних служб, поєднати технічні засоби оброблення інформації, створити нові логістичні канали між підприємством і ринковим середовищем, які дадуть змогу:

- удосконалювати систему обліку, контролю та аналізу господарської діяльності підприємства;
- проводити активну ринкову орієнтацію, спрямовану на підвищення конкурентоспроможності продукції підприємства;

- швидко та ефективно реагувати на зміни в ринковому середовищі на користь підприємницької діяльності підприємства [1, 7].

Проведені дослідження дають змогу з високим ступенем упевненості вважати, що логістизація підприємництва є надзвичайно актуальним завданням сьогодення для всіх вітчизняних господарюючих суб'єктів.

Удосконалення логістики в підприємницькій діяльності включає ряд заходів та стратегій, спрямованих на оптимізацію процесів постачання, виробництва та доставки. Ось деякі способи удосконалення логістики:

- Використання інформаційних технологій, застосування спеціалізованих програм та систем управління логістикою дозволяє автоматизувати багато процесів, відстежувати рух товарів та оптимізувати ланцюг постачань.

- Ефективне управління запасами, аналіз попиту, використання систем прогнозування та стратегії JIT (Just-In-Time) дозволяють зменшити запаси, уникнути переповнення складів та зменшити витрати на утримання запасів.

- Управління відносинами з постачальниками, встановлення довгострокових та взаємовигідних партнерських відносин з постачальниками дозволяє отримувати якісні товари та послуги за оптимальними цінами.

- Постійне впровадження новітніх технологій та дослідження сучасних логістичних практик може допомогти забезпечити конкурентні переваги та відповісти на зміни в економічному середовищі.

- Кваліфікований персонал, орієнтований на результат та здатний працювати із сучасними технологіями, є ключовим чинником успіху в оптимізації логістичних процесів [11].

Ці стратегії допомагають підприємствам стати більш гнучкими, конкурентоспроможними та ефективними в умовах мінливого ринкового середовища.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ЛОГІСТИКИ ПРИ ЗДІЙСНЕННІ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ТЕХНОТОРГ-ДОН»

2.1 Організаційно-економічна характеристика підприємства

Товариство з обмеженою відповідальністю «Техноторг-Дон» є однією з найбільших компаній в Україні, яка здійснює імпорту та реалізацію запчастин до сільськогосподарської техніки, а також насіннєвого матеріалу, засобів захисту рослин, добрив, та іншого супутнього обладнання, яке використовується вітчизняними сільськогосподарськими товаровиробниками.

Компанія «Техноторг-Дон» має розгалужену мережу філій та представництв практично по всій території України. Філії підприємства працюють в Білій Церкві, Вінниці, Дніпрі, Житомирі, Запоріжжі, Києві, Конотопі, Кременчузі, Львові, Сумах, Тернополі, Харкові, Чернігові, та інших містах України. Центральний офіс компанії розташований у місті Миколаїв. Всього представництв компанії в областях України налічується близько 41 відділення.

Найпоширенішим видом імпортової продукції, яку реалізує компанія, є запасні частини до імпортової техніки такої як New Holland, KUHN, Berthoud, Case, John Deere, Claas, Lemken, та ін. Також компанії здійснює реалізацію запасних частин для сільгосптехніки і вітчизняного виробництва.

Велику питому вагу в загальній лінійці запасних частин для імпортової сільськогосподарської техніки та обладнання становлять шини для великотоннажної сільськогосподарської техніки. Велику частку асортименту також становлять паливно-мастильні матеріали, фільтри, GPS пристрої, і інше технологічне обладнання, яке використовується для обслуговування та ремонту як імпортової, так і вітчизняної сільськогосподарської техніки.

Загальний обсяг та структуру товарної продукції підприємства «Техноторг-Дон» нами представлено в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1 – Обсяг та структура товарної продукції ТОВ «Техноторг-Дон»

Назва	Рік						Відхилення (+,-) 2022 р. від 2020 р.	
	2020		2021		2022			
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%
Торгівля запасними частинами до імпоротної сільськогосподарської техніки	897772,4	19	1517331,1	18	816670,2	16	-81102,2	-9,0
Сервісне обслуговування тракторів та комбайнів	39286,3	1	74697,7	1	47081,5	1	7795,2	19,8
Торгівля запасними частинами до вітчизняної техніки сільськогосподарської техніки та обладнанням до неї	810133,8	17	1369212,6	17	843612,2	16	33478,4	4,1
Торгівля добривами та засобами захисту	903119,0	19	1650384,9	20	1028538,7	20	125419,7	13,9
Торгівля імпортними шинами до сільськогосподарської техніки, в асортименті	953679,7	20	1712559,3	21	1176440,8	23	222761,1	23,4
Змащувальні матеріали в асортименті	499795,6	11	791913,7	10	482313,0	9	-17482,5	-3,5
Електронне обладнання до сільськогосподарської техніки в асортименті	559607,3	12	1158434,8	14	775527,6	15	215920,3	38,6
Доходи від продажу, всього	4663394,0	100	8274534,0	100	5170184,0	100	506790,0	10,9

Джерело: дослідження автора на основі аналітичної звітності ТОВ ТОВ «Техноторг-Дон»

На основі даних таблиці 2.1 можна зробити такі висновки.

Обсяг товарної продукції ТОВ «Техноторг-Дон» у 2022 році порівняно з 2020 роком збільшився на 10,9% і склав 5170184 тис. грн. Це свідчить про зростання обсягів діяльності підприємства. Найбільшу питому вагу в структурі

товарної продукції у 2022 році мала торгівля імпортними шинами до сільськогосподарської техніки - 23%. Також значну частку займала торгівля добривами та засобами захисту - 20%. Найбільше зростання обсягів у 2022 році порівняно з 2020 роком спостерігається по торгівлі імпортними шинами (+23,4%), електронним обладнанням (+38,6%) та добривами і засобами захисту (+13,9%). Це свідчить про збільшення попиту на дані товарні групи.

Водночас за окремими позиціями відбулося зниження обсягів, зокрема по торгівлі запасними частинами до імпортної техніки (-9,0%) та змашувальними матеріалами (-3,5%).

В цілому, аналіз динаміки та структури товарної продукції ТОВ «Техноторг-Дон» у 2020-2022 роках свідчить про загальну позитивну тенденцію зростання обсягів діяльності. Проте окремі сегменти, пов'язані з імпортом, демонструють негативну динаміку. Для виправлення ситуації доцільно нарощувати торгівлю вітчизняною сільгосптехнікою та розширювати асортимент товарів і послуг у цьому напрямі.

Основні засоби в торговельному підприємстві використовуються для забезпечення його операційної діяльності та досягнення стратегічних цілей. Ці засоби можна поділити на кілька груп, враховуючи їхню структуру та застосування: торговельне обладнання, транспортні засоби, будівлі та приміщення, тощо.

Оптимізація використання торговельного обладнання та технологій дозволяє збільшити швидкість обслуговування клієнтів та управління запасами. Використання сучасних технологій та торговельного обладнання дозволяє забезпечити точність обліку, швидку обробку операцій та зручність для клієнтів.

При цьому інвестування в транспорт та інфраструктуру дозволяє торговельному підприємству розширювати географію обслуговування та привертати нових клієнтів через онлайн-продажі.

Основні засоби у торговельних підприємствах є ключовими елементами для забезпечення його ефективності та конкурентоспроможності. Їхнє правильне

використання дозволяє підприємствам оптимізувати процеси, підвищувати якість обслуговування та розширювати ринкові можливості.

Таблиця 2.2 – Динаміка та структура основних засобів ТОВ «Техноторг-Дон»

Групи основних засобів	Роки						Відхилення (+,-) 2022 р. від 2020 р.	
	2020		2021		2022			
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%
Будинки, споруди та передавальні пристрої	182692,0	44,6	188394,0	41,5	255198,0	55,1	72506,0	39,7
Машини та обладнання	61966,0	15,1	95282,0	21,0	118727,0	25,6	56761,0	91,6
Транспортні засоби	76598,0	18,7	76193,0	16,8	15337,0	3,3	-61261,0	-80,0
Інструменти, прилади, інвентар	88388,0	21,6	94424,0	20,8	73774,0	15,9	-14614,0	-16,5
Разом по основних засобах, тис. грн.	409644,0	100,0	454293,0	100,0	463036,0	100,0	53392,0	13,0

Джерело: дослідження автора на основі аналітичної звітності ТОВ ТОВ «Техноторг-Дон»

На основі наведених у таблиці даних можна зробити наступний аналіз динаміки та структури основних засобів ТОВ «Техноторг-Дон».

Загальна вартість основних засобів підприємства у 2022 році порівняно з 2020 роком збільшилась на 13,0% або 53392 тис. грн. і на кінець року склала 463036 тис. грн. Це свідчить про розширення матеріально-технічної бази компанії. Найбільшу питому вагу в структурі основних засобів у 2022 році мали будівлі, споруди та передавальні пристрої - 55,1%. Їх вартість зросла на 39,7% порівняно з 2020 роком. Значно збільшилась вартість машин та обладнання - на 91,6% (56761 тис. грн.). Це пояснюється оновленням технологічного устаткування та транспорту. Водночас спостерігається різке скорочення вартості транспортних засобів на 80,0% (61261 тис. грн.), що може бути пов'язано з їх списанням.

Аналіз динаміки та структури основних засобів ТОВ «Техноторг-Дон»

свідчить про активну інвестиційну діяльність компанії в напрямі розширення виробничих потужностей шляхом будівництва об'єктів нерухомості та оновлення устаткування. Пріоритет надається саме цим активам, на відміну від транспорту.

Показники ефективності використання основних виробничих фондів є важливими для оцінки ефективності виробничого процесу підприємства. Існує три ключові показники: фондovіддача, фондомісткість та фондоємність.

Фондовіддача визначає, яку частину валового доходу виробляють одиниці основних виробничих фондів. Висока фондovіддача свідчить про ефективне використання активів та гарне виробниче планування.

Фондомісткість показує, скільки коштів вкладено в одиницю основних виробничих фондів. Низька фондомісткість може свідчити про раціональне використання активів, але може також вказувати на необхідність модернізації обладнання.

Фондоємність визначає, яку частину активів підприємства становлять основні виробничі фонди. Значення фондоємності вказує на вагомість основних виробничих фондів у загальній структурі активів.

Показники ефективності використання основних виробничих фондів допомагають підприємствам оцінювати раціональність використання своїх виробничих ресурсів (табл. 2.3).

Таблиця 2.3 – Показники ефективності використання основних виробничих фондів ТОВ «Техноторг-Дон»

Показники	Роки			Відхилення 21/20		Відхилення 22/21	
	2020	2021	2022	Абсолютні, тис. грн.	Віднос ні, %	Абсолютні, тис. грн.	Віднос ні, %
Фондовіддача, тис. грн.	24,71	45,16	29,95	20,46	82,8	-15,21	-33,7
Фондомісткість, тис. грн.	0,04	0,02	0,03	-0,02	-45,3	0,01	50,8
Фондоозбросність, тис. грн.	653,1	514,6	585,1	-138,50	-21,2	70,45	13,7

Джерело: дослідження автора на основі аналітичної звітності ТОВ ТОВ «Техноторг-Дон»

На основі даних таблиці 2.3 можна зробити наступні висновки щодо ефективності використання основних виробничих фондів ТОВ «Техноторг-Дон». Спостерігається негативна динаміка середньорічної вартості основних виробничих фондів підприємства. Зокрема, у 2021 році порівняно з 2020 роком відбулося зниження цього показника на 5546,5 тис. грн. (-2,9%), а у 2022 році порівняно з 2021 роком - на 10609,5 тис. грн. (-5,8%). Це свідчить про скорочення матеріально-технічної бази ТОВ «Техноторг-Дон».

Водночас спостерігається суттєве коливання показників ефективності використання основних фондів у динаміці. Так, фондівдача зросла у 2021 році порівняно з 2020 роком на 82,8%, але у 2022 році порівняно з 2021 роком знизилася на 33,7%. Фондомісткість у 2021 році знизилася на 45,3%, а у 2022 році - зросла на 50,8%. Фондоозброєність у 2021 році знизилася на 21,2%, а у 2022 році - зросла на 13,7%. Такі коливання свідчать про нестабільність та мінливість операційної діяльності ТОВ «Техноторг-Дон». Додаткові дослідження показують, що оптимальними темпами зростання фондівдачі є 15-20% на рік, фондомісткості - зниження на 3-5% щороку, а фондоозброєності - підвищення на 5-7% у рік. Отже, значні коливання даних показників у ТОВ «Техноторг-Дон» свідчить про відсутність збалансованого підходу до оновлення та використання основних фондів.

Таким чином, на основі проведеного аналізу можна зробити висновок, що ТОВ «Техноторг-Дон» має суттєві резерви підвищення ефективності використання своїх основних виробничих фондів.

Аналіз ефективності використання трудових ресурсів є ключовою частиною управління підприємством та дозволяє оцінити, наскільки ефективно та продуктивно використовуються працівники.

Ефективний аналіз використання трудових ресурсів включає в себе багато аспектів, що дозволяє підприємствам вдосконалювати свої методи управління та забезпечувати оптимальне використання людського потенціалу. Важливо регулярно проводити такий аналіз для підтримання високого рівня продуктивності та конкурентоспроможності підприємства на ринку (табл. 2.4).

Таблиця 2.4 – Аналіз використання трудових ресурсів в ТОВ «Техноторг-Дон»

Показники	Роки			Відхилення 21/20		Відхилення 22/21	
	2020	2021	2022	Абсолютні, тис. грн.	Відносні, %	Абсолютні, тис. грн.	Відносні, %
Обсяг робіт, млн. грн.	4407,4	7844,2	4633,1	3436,8	78,0	-3211,1	-40,9
Вартість валової продукції, млн.грн.	4663,4	8274,5	5170,2	3611,1	77,4	-3104,4	-37,5
Середньорічна чисельність працівників, чол.	289	356	295	67	23,2	-61	-17,1
Відпрацьовано людино-годин усіма працівниками облікового складу	582624	717696	594720	135072,00	23,2	-122976,0	-17,1
Витрати робочого часу, людино-днів	72828	89712	74340	16884,00	23,2	-15372,0	-17,1
Фонд оплати праці, тис. грн.	59231,0	104464,0	107084,0	45233,00	76,4	2620,00	2,5
Середньомісячна заробітна плата, грн.	17079,3	24453,2	30249,7	7373,89	43,2	5796,53	23,7
Продуктивність праці, тис. грн./особу	16136,31	23243,07	17526,05	7106,76	44,0	-5717,03	-24,6
Продуктивність праці, тис. грн./особу (за обсягами)	15250,37	22034,16	15705,40	6783,79	44,5	-6328,76	-28,7
Середньогодинний виробіток, грн./людино-год.	8004,12	11529,30	8693,48	3525,18	44,0	-2835,83	-24,6

Джерело: дослідження автора на основі аналітичної звітності ТОВ ТОВ «Техноторг-Дон»

На основі даних таблиці 2.4 можна зробити наступні висновки щодо використання трудових ресурсів у ТОВ «Техноторг-Дон».

Спостерігається позитивна динаміка зростання продуктивності праці. Зокрема, цей показник збільшився у 2021 році порівняно з 2020 роком на 44,0% як у розрахунку на одного працівника, так і в розрахунку на відпрацьовану

людино-годину. Однак у 2022 році порівняно з 2021 роком продуктивність праці знизилася на 24,6%. Така динаміка свідчить про нестабільність результатів господарської діяльності підприємства.

Відбулося зростання фонду оплати праці на 76,4% у 2021 році та на 2,5% у 2022 році. При цьому середньомісячна заробітна плата зросла на 43,2% у 2021 році та на 23,7% у 2022 році. Це позитивно позначилося на мотивації персоналу. Водночас темпи зростання зарплат випереджали темпи зростання продуктивності праці, що могло призвести до зниження прибутковості ТОВ «Техноторг-Дон».

Згідно з останніми дослідженнями, оптимальне співвідношення темпів зростання продуктивності праці до темпів зростання її оплати має становити 1,3-1,5. В ТОВ «Техноторг-Дон» цей показник у 2021 році склав 1,02, що свідчить про недостатню ефективність використання трудових ресурсів.

На основі аналізу, можна зробити висновок про наявність суттєвих резервів щодо підвищення продуктивності праці в ТОВ «Техноторг-Дон» за умови більш зваженої політики щодо матеріального стимулювання персоналу з орієнтацією на ключові показники ефективності.

Основні економічні показники діяльності підприємства є ключовими для визначення його фінансового стану та результативності господарювання. До таких показників відносимо: валовий дохід, чистий прибуток, обсяг виробництва, рентабельність та інші.

На основі даних таблиці 2.5 можна зробити такі висновки. Чистий дохід від реалізації продукції ТОВ «Техноторг-Дон» у 2022 році порівняно з 2020 роком збільшився на 506 790,0 грн або на 11%. Це свідчить про зростання обсягів реалізації продукції підприємства. При цьому інші операційні доходи у 2022 році зменшилися порівняно з 2020 роком на 2%, що може бути пов'язано зі зменшенням надходжень від оренди техніки. Спостерігається значне зростання інших доходів у 2022 році порівняно з 2020 роком на 220%. Це може бути пов'язано з отриманням одноразових доходів від реалізації необоротних активів, безоплатно отриманих активів тощо. Загальні доходи ТОВ у 2022 році зросли на

10% порівняно з 2020 роком, що свідчить про позитивну динаміку фінансово-господарської діяльності.

Таблиця 2.5 – Основні економічні показники діяльності ТОВ «Техноторг-Дон»

Показник	Рік			Динаміка	
	2020	2021	2022	абсолютна	відносна, %
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	4 663 394,0	8 274 534,0	5 170 184,0	506 790,0	11%
Інші операційні доходи	179 388,0	87 672,0	175 884,0	-3 504,0	-2%
Інші доходи	2 078,0	1 174,0	6 649,0	4 571,0	220%
Разом доходи	4 844 860,0	8 363 380,0	5 352 717,0	507 857,0	10%
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	4 407 358,0	7 844 161,0	4 633 093,0	225 735,0	5%
Інші операційні витрати	41 435,0	68 891,0	54 998,0	13 563,0	33%
Інші витрати	159 595,0	223 428,0	218 175,0	58 580,0	37%
Разом витрати	297 830,0	364 493,0	411 801,0	113 971,0	38%
Фінансовий результат до оподаткування	35 343,0	133 825,0	-1 170,0	-36 513,0	-103%
Податок на прибуток	-10 274,0	-27 765,0	-2 738,0	7 536,0	
Чистий прибуток (збиток)	25 069,0	106 060,0	-3 908,0	-28 977,0	-116%
Рівень рентабельності, %	0,6%	1,4%	-0,1%		-0,7%

Джерело: дослідження автора на основі аналітичної звітності ТОВ «Техноторг-Дон»

Також, спостерігається незначне зростання собівартості реалізованої продукції на 5%, що може бути пов'язано із збільшенням витрат на оплату праці, зростанням цін на матеріали, паливо тощо. Значне зростання інших операційних витрат у 2022 році на 33% може бути наслідком збільшення суми штрафів, пені, нестач, уцінки запасів тощо. Спостерігається зростання інших витрат ТОВ у 2022 році на 37%, що може бути пов'язано із збільшенням суми безнадійних боргів, втрат від знецінення активів, списання необоротних активів тощо. Загальні

витрати ТОВ у 2022 році збільшились на 38% порівняно з 2020 роком, що негативно вплинуло на фінансовий результат.

Спостерігається різке падіння фінансового результату до оподаткування у 2022 році до від'ємного значення (-1 170,0 грн). Це призвело до збитковості ТОВ «Техноторг-Дон» у 2022 р. Рівень рентабельності ТОВ у 2022 році становив - 0,1%, тоді як у 2020 році цей показник був на рівні 0,6%. Така динаміка свідчить про зниження ефективності та прибутковості діяльності підприємства.

Отже, за результатами аналізу таблиці можна зробити висновок, що у 2022 році спостерігається погіршення основних економічних показників ТОВ «Техноторг-Дон», що в кінцевому підсумку призвело підприємство до збитковості. Для поліпшення ситуації підприємству доцільно удосконалити логістику, що допоможе покращити оборотність оборотних коштів, зменшити дебіторську заборгованість тощо.

2.2 Дослідження фінансових результатів ефективності використання логістики суб'єктом підприємницької діяльності

Логістика має значущий вплив на фінансові результати торговельного підприємства.

Оптимізовані логістичні процеси сприяють швидкому обороту товарів, що може позитивно впливати на ліквідність. Зменшення часу між закупівлею товарів і їхнім реалізацією дозволяє підприємству швидше отримувати гроші від продажу.

Загалом, удосконалені логістичні процеси допомагають торговельному підприємству зменшити витрати, підвищити продуктивність та покращити обслуговування клієнтів, що в кінцевому підсумку призводить до покращення фінансових результатів.

Так, проведене дослідження основних показників ліквідності ТОВ «Техноторг-Дон» характеризує наступні процеси, які відбуваються в підприємстві (табл. 2.6).

Таблиця 2.6 – Показники ліквідності ТОВ «Техноторг-Дон»

№	Назва показника	Рік			Коливання показника (+ збільшення; - зменшення) 2022 р. до 2020 р.
		2020	2021	2022	
1	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,01	0,05	0,02	0,003
2	Коефіцієнт термінової (швидкої) ліквідності	0,09	0,10	0,08	-0,013
3	Коефіцієнт загальної (поточної) ліквідності (покриття)	0,87	0,96	0,97	0,098
4	Питома вага запасів в сумі короткострокових зобов'язань	0,35	0,30	0,46	0,1
5	Власні оборотні кошти (ВОК)	-270265,0	-166351,0	-139667,0	130 598,0
6	Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами	-0,15	-0,04	-0,04	0,1
7	Коефіцієнт забезпеченості запасів і витрат власними оборотними коштами	-0,37	-0,14	-0,07	0,3
8	Коефіцієнт маневреності власних оборотних коштів	-0,10	-1,11	-0,444	-0,3
9	Коефіцієнт покриття запасів	1,34	1,26	0,69	-0,6

Джерело: дослідження автора на основі аналітичної звітності ТОВ ТОВ «Техноторг-Дон»

Згідно з даними таблиці, показники ліквідності ТОВ «Техноторг-Дон» демонстрували негативну динаміку з 2020 по 2022 рік.

Зокрема, коефіцієнти абсолютної (з 0,01 до 0,02) і термінової (з 0,09 до 0,08) ліквідності залишилися зниженими порівняно з нормативними значеннями. Це означає, що підприємство мало недостатню кількість високоліквідних оборотних активів для погашення своїх боргів. Коефіцієнт загальної ліквідності у 2022 році (0,97) відповідав рекомендованим значенням 1-2, хоча і знизився з 0,87 у 2020 році. Водночас частка запасів у короткострокових зобов'язаннях суттєво зросла - з 0,35 у 2020 році до 0,46 у 2022 році.

Щодо фінансової стійкості, то спостерігалось зниження таких показників, як власні оборотні кошти (ВОК), коефіцієнтів забезпеченості власними коштами та коефіцієнта маневреності. Зокрема, ВОК у 2022 році становили -139667 тис. грн. проти -270265 тис. грн. у 2020 році. Позитивним моментом є зростання коефіцієнта забезпеченості запасів і витрат власними коштами - з -0,37 у 2020 році до -0,07 у 2022 році.

Отже, аналіз показників свідчить про недостатній рівень ліквідності та фінансової стійкості ТОВ «Техноторг-Дон». Керівництву підприємства варто сконцентруватися на пошуку резервів удосконалення логістики, зокрема, націлених на прискорення оборотності активів, оптимізації запасів та дебіторської заборгованості.

Ефективність логістики також можливо простежити і від рівня наявної дебіторської заборгованості торговельного підприємства. Так, ефективна логістика дозволяє швидше доставляти товари клієнтам. Це означає, що клієнти також швидше отримують рахунки-фактури і, відповідно, швидше можуть їх оплачувати. Це скорочує період обігу дебіторської заборгованості.

Налагоджена логістика і високий рівень обслуговування клієнтів підвищує лояльність клієнтів і мотивує їх швидше розраховуватися за поставки. Це також позитивно впливає на стан дебіторської заборгованості.

Також ефективне управління логістичними ланцюгами постачання дозволяє оптимізувати запаси і рівень товарних позицій на складах. Це означає, що компанія може уникнути надмірних поставок клієнтам і, відповідно, завищення рівня їх заборгованості.

Логістика є важливою складовою в управлінні дебіторською заборгованістю компанії. Ефективна логістична система сприяє поліпшенню стану розрахунків з клієнтами.

Стан дебіторської заборгованості також має значний вплив на фінансовий стан підприємства. Так, збільшення дебіторської заборгованості може призвести до зниження ліквідності, оскільки частина активів перебуває у формі непогашених заборгованостей. Якщо клієнти не вчасно розраховуються,

підприємство може мати додаткові фінансові витрати на утримання оборотних коштів та оплату власних зобов'язань. Довгі строки погашення дебіторської заборгованості також можуть впливати на фінансові стратегії та потреби в оборотних коштах для підприємства. А тому метою ефективного управління торговою дебіторською заборгованістю є забезпечення оптимального балансу між ліквідністю та оборотністю активів, забезпечення стабільності грошових потоків та максимізація прибутковості підприємства.

Таблиця 2.7 – Торгова дебіторська заборгованість ТОВ «Техноторг-Дон»

Показник	Рік			Відхилення (+,-) 2022 р. від 2020 р.	
	2020	2021	2022	тис.грн.	%
Заборгованість від ключових клієнтів	59 678,3	43 341,1	68 396,9	8 718,6	14,6
Заборгованість від роздрібних клієнтів	106 094,7	153 663,9	194 668,1	88 573,4	83,5
Торгова дебіторська заборгованість разом	165 773,0	197 005,0	263 065,0	97 292,0	58,7

Джерело: дослідження автора на основі аналітичної звітності ТОВ «Техноторг-Дон»

На основі даних таблиці 2.7 можна зробити наступний аналіз торгової дебіторської заборгованості ТОВ «Техноторг-Дон». Заборгованість від ключових клієнтів зросла з 59 678,3 тис. грн у 2020 році до 68 396,9 тис. грн у 2022 році. Абсолютне відхилення склало +8 718,6 тис. грн, відносне відхилення +14,6%. Це свідчить про деяке зростання обсягів реалізації ключовим клієнтам у 2022 році порівняно з 2020 роком. Заборгованість від роздрібних клієнтів значно зросла: з 106 094,7 тис. грн у 2020 році до 194 668,1 тис. грн у 2022 році. Абсолютне відхилення склало +88 573,4 тис. грн, відносне +83,5%. Це вказує на суттєве зростання продажів роздрібним споживачам у 2022 році. Загальна торгова дебіторська заборгованість збільшилася з 165 773,0 тис. грн у 2020 році до 263 065,0 тис. грн у 2022 році. Абсолютне відхилення склало +97 292,0 тис. грн, а відносне +58,7%. Таким чином, спостерігається значне зростання загального обсягу дебіторської заборгованості. Що свідчить про недосконалість логістики в підприємницькій діяльності ТОВ «Техноторг-Дон».

Логістичні підходи дозволяють підприємствам ефективно управляти витратами, особливо в області транспорту, складування та постачання. Це може призвести до зменшення загальних витрат і збільшення прибутковості, що сприяє фінансовій стійкості.

Ефективна логістика є ключовим чинником для підтримання фінансової стійкості підприємства, оскільки вона сприяє ефективному використанню ресурсів, оптимізації витрат та забезпеченню готовності до змін на ринку.

Основні показники фінансової стійкості є: коефіцієнт автономії, коефіцієнт фінансової залежності, коефіцієнт маневреності власного капіталу, коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами, коефіцієнт фінансової стійкості та інші (табл. 2.8).

Таблиця 2.8 – Показники фінансової стійкості ТОВ «Техноторг-Дон»

№	Назва показника	Рік			Коливання показника (+ збільшення; - зменшення) 2022 р. до 2020 р.
		2020	2021	2022	
1	Коефіцієнт автономії	-0,04	0,01	0,01	0,1
2	Коефіцієнт фінансової залежності	-23,57	141,29	165,87	189,4
3	Питома вага дебіторської заборгованості у вартості майна	0,48	0,56	0,44	-0,05
4	Коефіцієнт співвідношення власних і залучених коштів	-0,04	0,01	0,01	0,0
5	Коефіцієнт маневреності власного капіталу	3,03	-5,17	-5,03	-8,1
6	Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами	-0,15	-0,04	-0,03	0,1
7	Коефіцієнт фінансової стійкості	-0,04	0,01	0,010	0,1

Джерело: дослідження автора на основі аналітичної звітності ТОВ ТОВ «Техноторг-Дон»

Так, коефіцієнт автономії за аналізований період в ТОВ «Техноторг-Дон» знаходиться на критично низькому рівні (0,01 у 2022 році), що свідчить про дуже

високу залежність підприємства від зовнішніх джерел фінансування. Протягом 2020-2022 рр. спостерігається незначне підвищення цього показника на 0,05 п.п.

При цьому, коефіцієнт фінансової залежності перевищує граничне значення протягом періоду дослідження, що вказує на критичний рівень фінансової стійкості компанії. Значення показника зросло на 189,4% у 2022 році порівняно з 2020 роком, що є негативною тенденцією.

Коефіцієнт співвідношення власних і залучених коштів також знаходиться на критично низькому рівні та практично не змінився за аналізований період. Це означає, що ТОВ «Техноторг-Дон» фінансує свою діяльність переважно за рахунок залучених коштів. Показник маневреності власного капіталу має від'ємне значення та демонструє різке падіння на 8,1 п.п. у 2022 році порівняно з 2020 роком. Це свідчить про надзвичайно низьку гнучкість у використанні власних коштів компанії. Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами також має від'ємне значення, що вказує на нестачу власних коштів для формування запасів та фінансування поточної діяльності.

Отже, за результатами аналізу, фінансова стійкість ТОВ «Техноторг-Дон» знаходиться на критично низькому рівні. Підприємству не вистачає власних коштів для фінансування активів, воно є фінансово залежним від зовнішніх джерел та має низьку гнучкість у використанні власного капіталу. Тому керівництву компанії доцільно розробити заходи для покращення використання логістики у власній підприємницькій діяльності, що в свою чергу дозволить підвищити фінансову стійкість та автономність ТОВ «Техноторг-Дон».

2.3 Оцінка поточного стану та ефективності використання логістики підприємством при здійсненні комерційної діяльності

Логістичні процеси дозволяють ефективно управляти запасами товарів. Правильне управління запасами дозволяє уникнути перенакопичення товарів або, навпаки, нестачі, що може призвести до втрат від непроданого товару або втрат від втрати клієнтів через неспроможність задовольнити їхні потреби.

Логістика дозволяє оптимізувати ланцюг постачань, забезпечуючи своєчасне отримання товарів за оптимальними цінами. Це може призвести до економії коштів і підвищення прибутковості. Стан запасів має прямий вплив на фінансовий стан та характеризує ефективність збутової діяльності торговельного підприємства. Так, запаси, особливо якщо вони надмірні, можуть зв'язувати значні фінансові ресурси підприємства. Збільшення рівня запасів може призвести до зниження ліквідності та оборотності активів, що може ускладнити здійснення фінансових операцій та збільшити фінансові витрати.

Також збільшення обсягів запасів може вимагати додаткових фінансових зусиль для їхнього здійснення та утримання (наприклад, витрати на складське утримання). Зайві фінансові витрати можуть зменшити прибуток підприємства та вплинути на його фінансову стійкість.

Натомість недостатність запасів може призвести до невиконання попиту клієнтів та втрати ринкових можливостей. Оптимальна кількість запасів дозволяє ефективніше задовольняти потреби клієнтів, забезпечуючи їм широкий вибір та швидке обслуговування.

Таблиця 2.9 – Запаси ТОВ «Техноторг-Дон»

Показник	Рік			Відхилення (+,-) 2022 р. від 2020 р.	
	2020	2021	2022	тис.грн.	%
Виробничі запаси	25 478,00	110 427,00	2 911,00	-22 567,0	-88,6
Готова продукція	469 560,00	94 822,00	249 243,00	-220 317,0	-46,9
Товари	236541	992 669,00	1626349	1 389 808,0	587,6
Незавершене виробництво	1 123,00	1 909,00	312,00	-811,0	-72,2
Всього	732 702,0	1 199 827,0	1 878 815,0	1 146 113,0	156,4

Джерело: дослідження автора на основі аналітичної звітності ТОВ ТОВ «Техноторг-Дон»

На основі даних таблиці 2.9, що відображає стан запасів ТОВ «Техноторг-Дон», можна зробити наступні висновки.

Спостерігається різке скорочення залишків виробничих запасів станом на 2022 рік на 88,6% або на 22 567,0 тис. грн порівняно з 2021 роком. Це може

негативно позначитися на безперервності операційного процесу підприємства. Відбулося зменшення обсягів готової продукції на складі на кінець 2022 року на 46,9% або на 220 317,0 тис. грн порівняно з попереднім роком. Спостерігається стрімке зростання товарних запасів ТОВ у 2022 році на 587,6% або у 6,5 разів порівняно з 2021 роком, що говорить про значне розширення торговельної діяльності. Проте надлишкові товарні запаси можуть призвести до «заморожування» оборотних коштів підприємства. Залишки незавершеного виробництва ТОВ знизилися у 2022 році на 72,2% або на 811,0 тис. грн порівняно з попереднім періодом.

Загальний обсяг запасів ТОВ зріс більше ніж у 2,5 рази або на 1 146 113,0 тис. грн за аналізований період. Проте значення показника оборотності запасів за 2022 рік може свідчити, чи є даний ріст позитивною тенденцією для ТОВ.

Отже, на основі проведеного аналізу запасів ТОВ «Техноторг-Дон» можна зробити висновок про неоднозначні тенденції у їхньому русі. З одного боку, спостерігається розширення торговельної діяльності, але збільшені товарні запаси несуть значні ризики для ліквідності та платоспроможності підприємства і свідчать про недосконалість використання логістики підприємством.

Ефективне управління витратами на збут власної продукції дозволяє підприємству оптимізувати процеси, підвищити конкурентоспроможність та забезпечити стійкий збут продукції на ринку. Витрати на збут власної продукції торговельного підприємства можуть має значний вплив на ефективність його збутової діяльності. Важливо збалансувати такі витрати з метою досягнення оптимального співвідношення між ефективністю збуту та прибутковістю підприємства.

На основі даних таблиці 2.10 можна зробити наступні висновки щодо динаміки витрат на збут ТОВ «Техноторг-Дон». Загальна сума витрат на збут компанії у 2022 році порівняно з 2020 роком зросла на 58 580 тис. грн. або на 36,7%. Це свідчить про зростання масштабів діяльності компанії та посилення маркетингових зусиль. Найбільше зросли такі статті витрат: витрати на заробітну плату та соціальні виплати - на 91%, витрати на сертифікацію, витрати на

послуги сторонніх організацій - на 84,3%. Це вказує на розширення штату працівників, залучених до збутової діяльності, підвищення їх кваліфікації та посилення співпраці зі сторонніми компаніями в сфері маркетингу, збуту та логістики.

Таблиця 2.10 – Витрати на збут ТОВ «Техноторг-Дон»

Показник	Рік			Відхилення (+,-) 2022 р. від 2020 р.	
	2020	2021	2022	тис.грн.	%
Послуги стороннім організаціям	20 371,6	41 970,0	37 543,5	17 172,0	84,3
Витрати на транспорт	33 626,1	44 166,1	43 397,6	9 771,5	29,1
Резерви гарантійних ремонтів	48 615,2	60 944,0	44 287,9	-4 327,3	-8,9
Заробітна плата та соціальні виплати, пов'язані з заробітною платою	32 202,7	41 474,3	61 508,4	29 305,7	91,0
Страховання	4 198,8	13 967,0	6 024,9	1 826,2	43,5
Інші видові витрати	8 489,4	5 264,3	2 697,7	-5 791,7	-68,2
Витрати матеріалів	4 540,6	6 732,5	6 762,3	2 221,7	48,9
Послуги зв'язку, інтернет	1 285,7	1 280,0	1 816,5	530,8	41,3
Резерви невикористаних відпусток	2 658,0	3 231,4	4 469,3	1 811,2	68,1
Електроенергія, вода, газ та охорона	1 443,8	1 355,3	1 681,6	237,8	16,5
Амортизація основних засобів	964,2	1 010,2	1 043,1	78,9	8,2
Ремонт основних засобів	0,0	1 098,0	341,7	341,7	100
Витрати на сплату митних зборів і платежів	647,9	363,9	359,7	-288,2	-44,5
Амортизація нематеріальних активів	275,5	514,5	1 762,5	1 487,0	539,8
Податки і збори	56,1	25,1	0,0	-56,1	-100,0
Витрати на сертифікацію	86,7	0,0	4 433,3	4 346,6	5011,5
інше	132,6	31,4	45,0	-87,7	-66,1
Витрати на збут, всього	159 595,0	223 428,0	218 175,0	58 580,0	36,7

Джерело: дослідження автора на основі аналітичної звітності ТОВ ТОВ «Техноторг-Дон»

Водночас спостерігається скорочення таких статей як резерви гарантійних ремонтів (-8,9%), інші видові витрати (-68,2%), витрати на сплату митних зборів і платежів (-44,5%). Це може свідчити про оптимізацію логістичних та митних процедур.

Аналіз динаміки витрат на збут дозволяє зробити висновок про активну маркетингову політику ТОВ «Техноторг-Дон», спрямовану на розширення ринків збуту, залучення нових клієнтів та підвищення конкурентоспроможності компанії. Водночас спостерігаються позитивні тенденції до оптимізації окремих бізнес-процесів.

Показники результативності збутової діяльності ТОВ «Техноторг-Дон» нами представлені в табл. 2.11.

Таблиця 2.11 – Показники результативності збутової діяльності ТОВ «Техноторг-Дон»

Показники	2020	2021	2022	Динаміка	
				абсолютна	відносна, %
Дохід від реалізації продукції, тис. грн	4663394,0	8274534,0	5170184,0	506790,0	11
Інші доходи від операційної діяльності, тис. грн	179388,0	87672,0	175884,0	-3504,0	-2
Витрати, пов'язані з операційною діяльністю, тис. грн	305359,0	313220,0	582166,0	276807,0	91
Середня вартість активів підприємства, тис. грн	1758766,5	3025326,5	4082371,0	2323604,5	132
Валовий прибуток, тис. грн	256036,0	430373,0	537091,0	281055,0	110
Фінансовий результат від операційної діяльності, тис. грн	130065,0	204825,0	130809,0	744,0	1
Загальні витрати підприємства, тис. грн	434442,0	665196,0	876483,0	442041,0	102
Рентабельність реалізованої продукції, %	5,5%	5,2%	10,4%		4,9
Рентабельність (збитковість) підприємства, %	0,57%	1,35%	-0,08%		-0,7

Джерело: дослідження автора на основі аналітичної звітності ТОВ ТОВ «Техноторг-Дон»

На основі аналітичних даних можна зробити такі висновки. Дохід від реалізації продукції ТОВ «Техноторг-Дон» у 2022 році порівняно з 2020 роком

зріс на 11% або на 506790 тис. грн. Це свідчить про позитивну динаміку продажів підприємства. Інші доходи від операційної діяльності у 2022 році дещо знизилися порівняно з 2020 роком на 2% або на 3504 тис. грн.

Спостерігається значне зростання витрат, пов'язаних з операційною діяльністю ТОВ «Техноторг-Дон» - на 91% або на 276807 тис. грн у 2022 році порівняно з 2020 роком. Що вказує на певне зниження ефективності логістичної діяльності підприємства. Загальні витрати ТОВ «Техноторг-Дон» зросли на 102% або на 442041 тис. грн у 2022 році порівняно з 2020 роком. Така ситуація потребує додаткового аналізу структури витрат та пошуку можливостей їх оптимізації. Рентабельність реалізованої продукції зросла з 5,5% у 2020 році до 10,4% у 2022 році. Це позитивний показник, що свідчить про збільшення ефективності збутової діяльності підприємства. Показник рентабельності (збитковості) підприємства у 2022 році став від'ємним (-0,08%), тоді як у 2020 році він становив 0,57%. Така динаміка є негативною і вимагає заходів для покращення загальних фінансових результатів ТОВ «Техноторг-Дон» та забезпечення його прибутковості.

В цілому по підприємству зростання обсягів продажів та рентабельності реалізованої продукції поряд зі збільшенням витрат операційної діяльності та загальних витрат підприємства свідчать про необхідність удосконалення використання логістики, що також вплине на оптимізацію організаційних та фінансових процесів, та дозволить забезпечити стабільний прибуток ТОВ «Техноторг-Дон».

РОЗДІЛ 3

ЗАХОДИ ПО УДОСКОНАЛЕННЮ ЛОГІСТИКИ В ПІДПРИЄМНИЦЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

3.1 Напрямки удосконалення логістики в підприємницькій діяльності торговельного підприємства

Ефективна логістика може суттєво вплинути на успішність торговельного підприємства ТОВ «Техноторг-Дон», яке реалізує запчастини та обладнання по регіонах України, в таких аспектах (табл. 3.1).

Таблиця 3.1 – Напрямки удосконалення логістики в діяльності ТОВ «Техноторг-Дон»

Сфера застосування логістики	Напрямок логістичного удосконалення	Опис ефективності
Постачання та зберігання запасних частин	Оптимізація запасів	Ефективна логістика дозволяє вчасно отримувати та управляти запасами. Це важливо для уникнення зайвих витрат на зберігання та забезпечення наявності необхідних запасних частин
Доставка та розподіл	Швидкість та надійність доставки	Швидка та точна доставка грає ключову роль у задоволенні клієнтів. Логістичні процеси повинні бути налаштовані для оперативності та надійності поставок
Глобальний ринок та забезпечення запитів	Міжнародна логістика	Якщо торговельне підприємство взаємодіє з ринками за межами України, логістичні стратегії повинні бути адаптовані до міжнародних вимог і норм
Інформаційна підтримка	Технологічні рішення	Використання сучасних інформаційних технологій дозволяє вести точний облік запасів, відстежувати рух товарів та оптимізувати логістичні процеси
Співпраця із постачальниками та партнерами	Стратегічна співпраця	Логістична ефективність також залежить від співпраці із постачальниками та логістичними партнерами, щоб вирішувати можливі труднощі та оптимізувати витрати

Джерело: дослідження автора

Ефективна логістика грає ключову роль у оптимізації запасів через ряд стратегій та практик.

Наприклад, використання інформаційних технологій для аналізу історичних даних та тенденцій попиту дозволяє точніше прогнозувати обсяги продажів у майбутньому. А мінімізація часу між замовленням та поставкою знижує необхідність великих запасів, оскільки можна швидко поповнювати запаси за потребою.

Використання логістичної стратегії Just-in-Time (точно-вчасно) дозволяє мати запаси саме тоді, коли вони потрібні, а не заздалегідь. Зазначена логістична стратегія дозволяє уникнути зайвих витрат на зберігання та забезпечує високу обортовість запасів. При цьому розділення запасів на групи згідно з їхньою важливістю дозволяє надавати пріоритетну увагу та керувати запасами більш ефективно. Наприклад, клас А - високовартісні та важливі запаси, клас В - менш важливі, клас С - найменш важливі.

Впровадження автоматизованих систем інвентаризації дозволяє в реальному часі відстежувати рух запасів, уникати помилок та надмірного акумулювання товарів. А регулярний моніторинг ефективності логістичних процесів і їхнє оновлення з урахуванням змін у внутрішньому та зовнішньому середовищі дозволяє пристосовуватися до нових умов та оптимізувати стратегії управління запасами.

Удосконалення логістики допоможе уникати надмірного запасу, зменшувати витрати на зберігання та оптимізувати роботу підприємства з продажу запасних частин у сфері сільськогосподарської техніки та іншого технічного обладнання.

Ефективна логістика може суттєво покращити швидкість та надійність доставки замовлень торговельного підприємства ТОВ «Техноторг-Дон», що спеціалізується на реалізації запасних частин для сільськогосподарської техніки та іншого технологічного обладнання по всіх областях України, шляхом оптимального розміщення власних складів та дистрибуційних центрів. Розташування складів та центрів доставки в стратегічних місцях дозволяє скоротити відстань та час доставки до клієнтів у різних регіонах України. Оптимізація взаємодії із постачальниками щодо стратегічного планування та

вирішення можливих проблем може значно підвищити ефективність логістичного ланцюга. А також регулярний аналіз логістичних процесів та їх оптимізація дозволить виявляти можливості для покращення та зменшення затрат.

В сукупності ці стратегії спрямовані на максимальну ефективність логістичного ланцюга та можуть покращити швидкість та надійність доставки замовлень торговельного підприємства.

Ефективні логістичні рішення також можуть покращити співпрацю із постачальниками та партнерами торговельного підприємства ТОВ «Техноторг-Дон», що реалізує запасні частини для сільськогосподарської техніки та іншого технологічного обладнання в усіх областях України. Такими рішеннями можуть бути наступні:

- Ефективна комунікація – забезпечення зручного та швидкого обміну інформацією з постачальниками стосовно стану запасів, потреб клієнтів та планів поставок.

- Спільне прогнозування – спільне планування та прогнозування сприяє взаєморозумінню потреб, що дозволяє уникати надмірних або недостатніх запасів.

- Синхронізація процесів – взаємодія логістичних процесів з процесами постачальників дозволяє створити синхронізований та ефективний ланцюг постачань.

- Розробка спільних рішень - активна співпраця при вирішенні будь-яких труднощів чи затримок може допомогти зберегти взаємовідносини та забезпечити надійність поставок.

- Спільна консолідація запасів – можливість об'єднання запасів та розподіл їх за принципом «спільної інвентаризації» може зменшити витрати та забезпечити доступ до різноманітних запасів.

- Інтеграція систем замовлення – спільне використання систем замовлення дозволяє автоматизувати процеси та зменшити ризики помилок.

- Узгоджені критерії якості – визначення спільних цілей та стандартів якості допомагає забезпечити взаєморозуміння та покращити взаємовідносини з партнерами.

- Електронні системи обробки замовлень – використання електронних систем для обробки та відстеження замовлень може значно спростити співпрацю з партнерами та постачальниками.

Зазначені заходи по удосконаленню функціонування логістики на підприємстві спрямовані на покращення співпраці із постачальниками та партнерами, забезпечуючи оптимальний логістичний ланцюг для ефективної поставки товарів клієнтам в усіх областях України.

3.2 Розробка практичних заходів для удосконалення логістичного забезпечення торговельного підприємства

Для удосконалення постачання та зберігання запасних частин та обладнання, яке реалізує ТОВ «Техноторг-Дон» по різних областях України, є доцільним визначення обласних сегментів найбільшого попиту на продукцію досліджуваного підприємства.

Для здійснення сегментування областей України з метою визначення найбільшого попиту на запасні частини та додаткове обладнання скористаємося офіційною статистикою по чисельності сільськогосподарської техніки по областях (додаток А).

У статистичній звітності присутні такі категорії сільськогосподарської техніки та агрегатів: трактори, зерно-збиральні комбайни, сівалки, плуги, культиватори, борони.

Маючи наявну кількість сільськогосподарської техніки та агрегатів можемо визначитися із найбільш перспективними регіонами держави, тобто в яких найбільша кількість зазначеної техніки. Звичайно ж, що техніка, в процесі її експлуатації, виходить з ладу, а тому її потрібно ремонтувати в максимально стислі терміни. Збільшення часу простою сільськогосподарської техніки в

процесі її ремонту призводить до втрат як сільськогосподарської продукції, наприклад, при збирання зернових чи інших культур, а також і до фінансових втрат. А тому швидка доставка запасних частин для ремонту сільськогосподарської техніки є вкрай важливим фактором для ефективної збутової діяльності досліджуваного підприємства ТОВ «Техноторг-Дон».

Для сегментування областей за кількістю наявної техніки та агрегатів скористаємося принципом Парето, який найчастіше використовують при вирішенні подібних логістичних завдань.

Принцип Парето може допомогти здійснити сегментування ринку запасних частин для сільськогосподарської техніки шляхом ідентифікації тих областей, які становлять основну частину попиту, тобто і приносять основний обсяг прибутку. На підставі принципу Парето можна виділити найбільш важливі сегменти ринку, що може бути корисним при розробці стратегії управління запасами досліджуваного підприємства.

Наприклад, якщо 20% областей мають 80% від загальної кількості сільськогосподарської техніки, і відповідно будуть використовувати 80% запасних частин, то фокусуючись на цих ключових областях, підприємство зможе оптимізувати асортимент запасних частин та вдосконалити їхній ланцюг постачання. Такий підхід дозволяє ефективніше використовувати ресурси та пристосовувати пропозицію до реальних потреб клієнтів.

Таблиця 3.2 – Розподілення кількості тракторів в областях України методом ABC-аналізу

№	Область	Трактори, од.	Загальна частка	Кумулятивна частка	Група
1	2	3	4	5	6
1	Дніпропетровська	10062	8%	8%	A
2	Полтавська	9967	8%	16%	A
3	Кіровоградська	9798	8%	24%	A
4	Одеська	9742	8%	32%	A
5	Вінницька	8788	7%	39%	A
6	Запорізька	8399	7%	46%	A
7	Харківська	7967	6%	53%	A
8	Київська	7108	6%	58%	A
9	Черкаська	6636	5%	64%	A

Продовження таблиці 3.2

1	2	3	4	5	6
10	Миколаївська	6485	5%	69%	А
11	Херсонська	5797	5%	74%	А
12	Чернігівська	5516	4%	78%	А
13	Хмельницька	4580	4%	82%	В
14	Сумська	4526	4%	86%	В
15	Житомирська	3134	3%	88%	В
16	Тернопільська	3125	3%	91%	В
17	м Київ	2936	2%	93%	В
18	Львівська	2340	2%	95%	В
19	Волинська	2140	2%	97%	С
20	Рівненська	1493	1%	98%	С
21	Чернівецька	1131	1%	99%	С
22	Івано-Франківська	1068	1%	100%	С
23	Закарпатська	456	0%	100%	С

Джерело: дослідження автора

На основі даних таблиці 3.1 можна побачити результати АВС-аналізу розподілу кількості тракторів по областях України.

Згідно з принципом АВС-аналізу, всі об'єкти поділяються на три категорії за їх внеском в загальний показник. В даному випадку категорія А включає 12 областей, на які припадає 78% всіх тракторів в Україні. Це найбільш важлива група. До категорії В віднесено 6 областей з часткою 14,77%. І в категорію С потрапили 5 областей з найменшою кількістю тракторів – 3,37%.

Як бачимо, лідерами за кількістю тракторів є Дніпропетровська, Полтавська, Кіровоградська та Одеська області з показником близько 10 000 одиниць кожна. Натомість в Закарпатській області зареєстровано лише 456 тракторів.

Такий розподіл може пояснюватися особливостями сільськогосподарського виробництва та рівнем розвитку аграрного сектору в різних регіонах.

Слід також зазначити, що нами взагалі не були враховані анексовані території України (Донецька, Луганська, а також півострів Крим).

Отже, проведений АВС-аналіз дозволив виявити нерівномірність забезпечення тракторами аграрного сектору в різних областях України та виділити пріоритетні регіони для ТОВ «Техноторг-Дон». Ці дані будуть корисними при плануванні розміру запасів та іншого обладнання на складах ТОВ «Техноторг-Дон».

На рисунку 3.1 нами зображене розподілення областей у відповідності до їх групи.

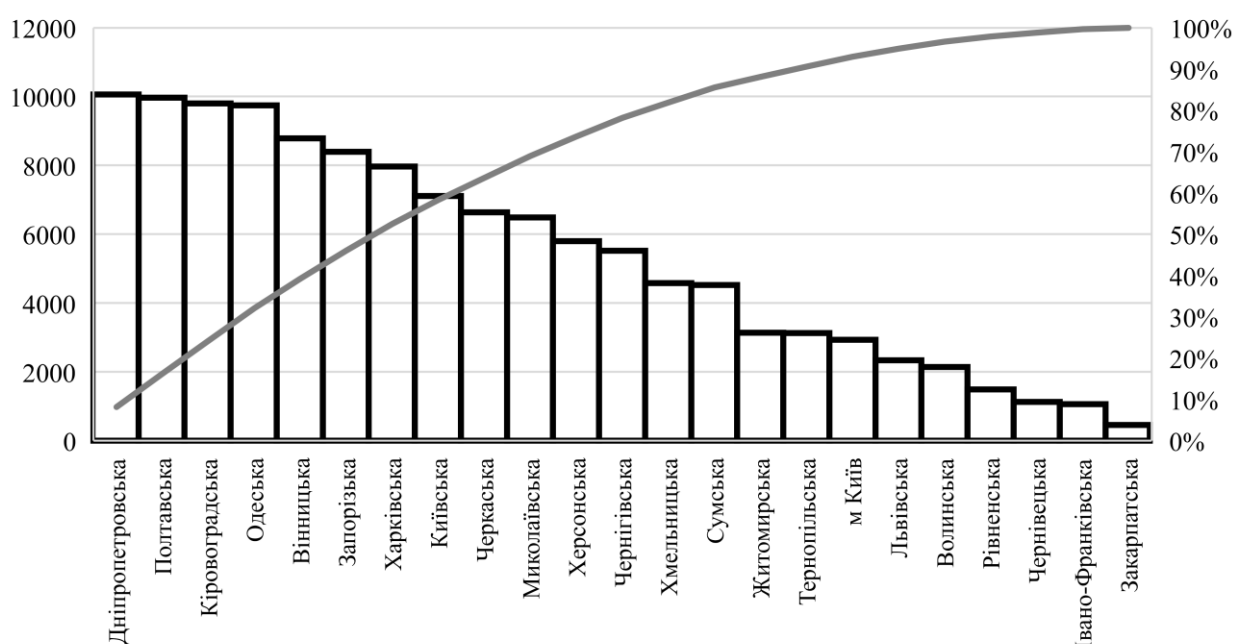

Рис. 3.1 – Результати АВС-аналізу областей України в залежності від кількості тракторів

Джерело: побудовано автором

Отже, АВС-аналіз і крива Лоренца допомагають краще розуміти сегментацію ринку та фокусувати увагу на управлінні найважливішими його сегментами. Крива Лоренца графічно демонструє кумулятивний відсоток тракторів у відсотковому відношенні по областях України до їх загальної кількості. Якщо точка на графіку знаходиться близько до початку координат, це вказує на нерівномірний розподіл, де кількість тракторів становить значну частку у загальній їх кількості. Отже, чим ближче крива Лоренца знаходиться до центру координат, тим більшою є частка окремої області в загальній кількості тракторів по Україні.

Аналогічним чином здійсимо сегментування областей України у відповідності до кількості зернозбиральних комбайнів (табл. 3.3).

Таблиця 3.3 – Розподілення кількості зернозбиральних комбайнів в областях України методом ABC-аналізу

№	Область	З.з. комбайни, од.	Загальна частка	Кумулятивна частка	Група
1	Дніпропетровська	2110	8,5%	8,5%	А
2	Кіровоградська	2065	8,4%	16,9%	А
3	Запорізька	1951	7,9%	24,8%	А
4	Одеська	1893	7,7%	32,5%	А
5	Полтавська	1781	7,2%	39,7%	А
6	Харківська	1755	7,1%	46,8%	А
7	Вінницька	1687	6,8%	53,7%	А
8	Миколаївська	1345	5,5%	59,1%	А
9	Київська	1284	5,2%	64,3%	А
10	Черкаська	1142	4,6%	68,9%	А
11	Херсонська	1129	4,6%	73,5%	А
12	Чернігівська	1075	4,4%	77,9%	А
13	Хмельницька	995	4,0%	81,9%	В
14	Сумська	833	3,4%	85,3%	В
15	Тернопільська	771	3,1%	88,4%	В
16	Житомирська	621	2,5%	90,9%	В
17	Львівська	557	2,3%	93,2%	В
18	Волинська	542	2,2%	95,4%	С
19	Рівненська	332	1,3%	96,7%	С
20	м Київ	332	1,3%	98,1%	С
21	Івано-Франківська	251	1,0%	99,1%	С
22	Чернівецька	153	0,6%	99,7%	С
23	Закарпатська	77	0,3%	100,0%	С

Джерело: дослідження автора

На основі ABC-аналізу розподілу кількості зернозбиральних комбайнів по областях України можемо зазначити наступне. До групи А увійшло 12 областей, на які припадає 78% усього парку зернозбиральної техніки. Це найбільш пріоритетна група. До групи В потрапило 6 областей з часткою 15,3%, а група С включає 5 областей з найменшою кількістю комбайнів – 6,84%. Як бачимо, лідерами за кількістю зернозбиральних комбайнів є Дніпропетровська та

Кіровоградська області. Натомість у Закарпатській області нараховується лише 77 одиниць зернозбиральної техніки.

На рисунку 3.2 нами зображене розподілення областей за кількістю зернозбиральних комбайнів у відповідності до їх групи за проведенням ABC-аналізом.

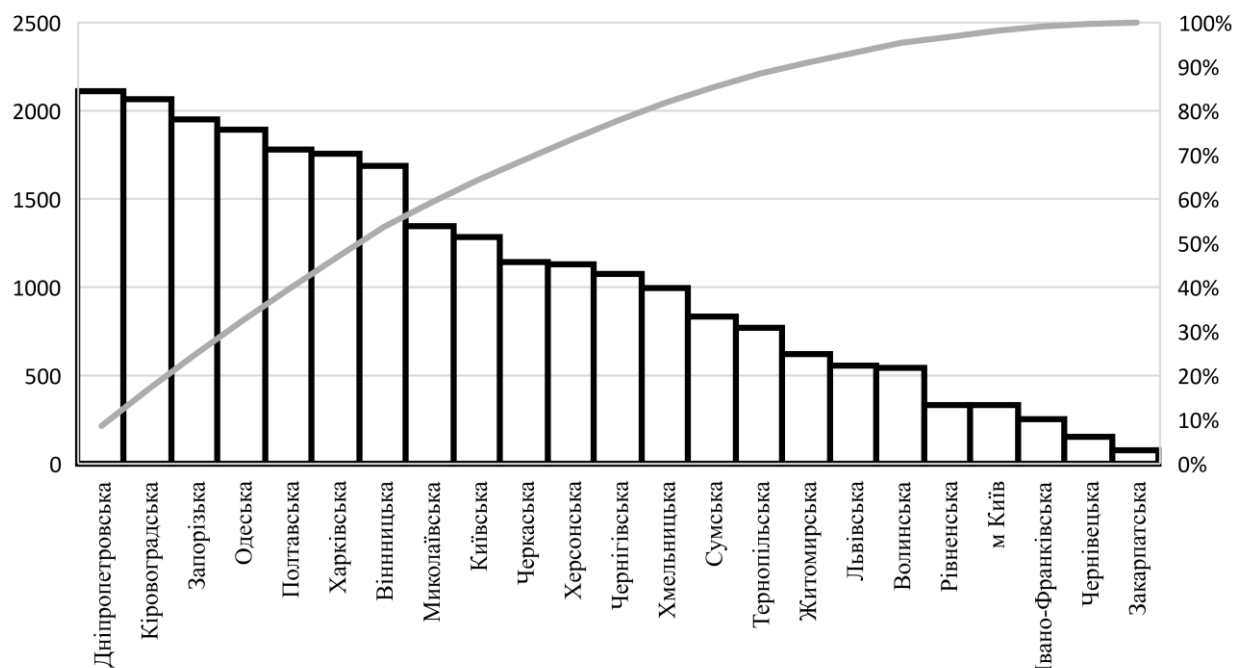

Рис. 3.2 – Результати ABC-аналізу областей України в залежності від кількості зернозбиральних комбайнів

Джерело: побудовано автором

Аналогічним чином нами було проведено ABC-аналіз за кількістю сівалок в областях України.

До групи А увійшли наступні області: Дніпропетровська, Кіровоградська, Одеська, Запорізька, Полтавська, Харківська, Вінницька, Миколаївська, Херсонська, Черкаська та Київська області. Ця група складає 75,8% від загальної кількості сівалок і є найбільшою за обсягом.

Група В: Чернігівська, Сумська, Хмельницька, Тернопільська та Житомирська області. На цю групу припадає 13,8% сівалок.

Група С: м. Київ, Львівська, Волинська, Рівненська, Івано-Франківська, Чернівецька та Закарпатська області. Частка цієї групи - 10,4% від загальної кількості.

Аналогічним чином нами був здійснений АВС-аналіз за кількістю плугів, культиваторів та борін.

Узагальнену карту сегментування областей України за АВС-аналізом нами представлено в табл. 3.4.

Таблиця 3.4 – Сегментування областей України в залежності від кількості сільськогосподарської техніки методом АВС-аналізу

Область	Трактори	Комбайни	Сівалки	Плуги	Культиватори	Борони
Вінницька	А	А	А	А	А	А
Волинська	С	С	С	С	С	С
Дніпропетровська	А	А	А	А	А	А
Житомирська	В	В	В	В	В	В
Закарпатська	С	С	С	С	С	С
Запорізька	А	А	А	А	А	А
Івано-Франківська	С	С	С	С	С	С
Київська	А	А	В	А	В	А
Кіровоградська	А	А	А	А	А	А
Львівська	В	В	С	В	С	С
м Київ	В	С	С	С	С	С
Миколаївська	А	А	А	А	А	А
Одеська	А	А	А	А	А	А
Полтавська	А	А	А	А	А	А
Рівненська	С	С	С	С	С	С
Сумська	В	В	В	В	В	В
Тернопільська	В	В	В	В	В	С
Харківська	А	А	А	А	А	А
Херсонська	А	А	А	А	А	В
Хмельницька	В	В	В	В	В	В
Черкаська	А	А	А	А	А	А
Чернівецька	С	С	С	С	С	С
Чернігівська	А	А	В	В	В	В

Джерело: дослідження автора

Проведений АВС-аналіз сегментування областей України використовує три категорії:

А (висока частка): Сегмент ринку з високою концентрацією сільськогосподарської техніки.

В (середня частка): Сегмент ринку з помірною концентрацією сільськогосподарської техніки.

С (низька частка): Сегмент ринку з низькою концентрацією сільськогосподарської техніки.

Якщо ж розподілити області в залежності від групи АВС-аналізу, отримаємо наступну сегментацію (табл. 3.5).

Таблиця 3.5 – Сегментування областей України методом АВС-аналізу

Область/сегмент ринку	Кількість видів техніки, що входять до визначеного АВС-аналізом сегменту ринку		
	А	В	С
Вінницька	6		
Волинська			6
Дніпропетровська	6		
Житомирська		6	
Закарпатська			6
Запорізька	6		
Івано-Франківська			6
Київська	4	2	
Кіровоградська	6		
Львівська		3	3
м Київ		1	5
Миколаївська	6		
Одеська	6		
Полтавська	6		
Рівненська			6
Сумська		6	
Тернопільська		5	1
Харківська	6		
Херсонська	5	1	
Хмельницька		6	
Черкаська	6		
Чернівецька			6
Чернігівська	2	4	

Джерело: дослідження автора

Отже, використовуючи кількісні показники наявної сільськогосподарської техніки в областях України, використовуючи методику АВС аналізу, ми визначили загальну частку кожної області. Наприклад, Вінницька область по шести видам сільськогосподарської техніки відноситься до групи А (за

методикою ABC-аналізу), Волинська область по шести видам сільськогосподарської техніки відноситься до групи С (за методикою ABC-аналізу). Аналогічним чином нами визначена частка кожної області в певній групі ABC-аналізу.

Використовуючи отримані результати сегментації областей України за кількістю сільськогосподарської техніки та обладнання, досліджуване нами підприємство може для себе визначити пріоритетні сегменти зазначеного ринку, тобто області, в яких в групі А максимальна кількість видів сільськогосподарської техніки (від 1 до 6) і є найбільш пріоритетним сегментом для ведення власного бізнесу. До таких областей віднесено Вінницьку, Дніпропетровську, Запорізьку, Кіровоградську, Миколаївську, Одеську, Полтавську, Харківську, Черкаську області. Менш пріоритетними є Житомирська, Київська, Львівська, Сумська, Тернопільська, Хмельницька та Чернігівська області. І найменш пріоритетними є Волинська, Закарпатська, Івано-франківська, Львівська, місто Київ, Рівненська та Чернівецька області України.

Провівши сегментацію ринку можемо визначитися із загальною місткістю кожної групи за ABC-аналізом (табл. 3.6).

Таблиця 3.6 – Загальна кількість різних видів сільськогосподарської техніки в різних сегментах ринку з різним пріоритетом, од.

Група за ABC-аналізом	Трактори	З.з. комб.	Сівалки	Плуги	Культиватори	Борони
Група А	90750	18143	49530	38861	54372	125425
Група В	33265	6467	12715	10854	13005	33246
Група С	9223	1688	2944	2633	3179	5093

Джерело: дослідження автора

Здійснивши необхідні розрахунки, ТОВ «Техноторг-Дон» має можливість визначитися із питомою вагою кожного виду техніки в перспективному сегменті ринку. Наприклад, в перспективному сегменті ринку (група А) є в наявності 90750 тракторів, 18143 зернозбиральні комбайни, 49530 сівалок, 38861 плуг, 54372 культиватори та 125425 борон різного типу.

Використовуючи зазначене сегментування досліджуване нами підприємство може вдосконалити управління власними запасами, а також прогнозувати відносини із найбільш затребуваними постачальниками запасних частин та обладнання до даних видів сільськогосподарської техніки та обладнання.

3.3 Результативність заходів з удосконалення логістики в підприємницькій діяльності торговельного підприємства

За допомогою удосконалення логістики досліджуване підприємство має змогу удосконалити управління власними запасами, тобто прогнозувати необхідну кількість запасних частин із врахуванням прогнозних показників настання поломок по окремим видам сільськогосподарської техніки.

Маючи прогнозований обсяг запасів, а також здійснюючи прогнозування граничних термінів використання окремих вузлів імпортої техніки, ТОВ «Техноторг-Дон» зможе підвищити власний рейтинг надійного постачальника, так як зможе якісніше та швидше постачати для ремонту відповідні запасні частини, а тому клієнт (власник сільськогосподарської техніки) менше втрачатиме коштів із-за простою техніки під час виконання нею виробничих операцій (наприклад, збору врожаю, посівної кампанії тощо).

Визначення рейтингу постачальника запасних частин для сільськогосподарської техніки є складним процесом, який включає в себе кілька критеріїв та етапів.

Так, при визначенні рейтингу постачальника, виконуються наступні кроки:

- Оцінюється якість запасних частин, що постачаються, та їх відповідність технічним характеристикам сільськогосподарської техніки.
- Проводяться тестування та аналіз зразків продукції для перевірки якості.
- Аналізується цінова політика постачальника.

- Порівнюються ціни на запасні частини з іншими постачальниками на ринку.
- Оцінюється ефективність та надійність системи постачання запасних частин.
- Аналізується швидкість доставки та наявність необхідних запасів.
- Вивчається якість обслуговування клієнтів та технічна підтримка.
- Визначається наявність гарантій та сервісних програм.

Також важливим фактором є те, наскільки постачальник готовий співпрацювати у довгостроковій перспективі та вирішувати можливі проблеми.

Зібрані дані використовуються для визначення загального рейтингу постачальника. Здійснюється аналіз результатів та визначення оптимальних постачальників. В цілому, цей механізм дозволяє вирішити, наскільки ефективно постачальник може задовольнити потреби власників сільськогосподарської техніки у якісних та надійних запасних частинах.

Для ТОВ «Техноторг-Дон» є вкрай важливим його репутація надійного постачальника, особливо при співпраці із великими інтегрованими структурами холдингового типу, такими як Kernel, UkrLandFarming, МХП та інші. Для таких великих господарюючих суб'єктів є важливим фактором готовність сільськогосподарської техніки до проведення агротехнологічних операцій, а при необхідності, як найшвидше здійснення ремонту. А тому, наявність потрібних запасних частин на складах постачальника, їх швидка доставка до власників техніки для проведення ремонту, а також мінімізація бракованих деталей є вагомим фактором для надійного постачальника, яким і є ТОВ «Техноторг-Дон».

Співпрацюючи із таким агрохолдингом, як Kernel, ТОВ «Техноторг-Дон» має на меті закріпити лідируючі позиції в рейтингу постачальників, використовуючи запропоновану сегментацію ринку, а також здійснюючи прогнозування виходу з ладу окремих вузлів наявної в областях техніки.

Для початку дослідження рейтингових позицій, необхідно визначитися із динамікою цін на запасні частини, тобто основну продукцію досліджуваного нами підприємства.

Так, із асортиментного ряду були вибрані наступні запасні частини, що використовуються при ремонті зернозбиральних комбайнів Claas Lexion 580, це «Гідророзподільник Claas Lexion 580 (5 секц.) Електр.» та «Гідроциліндр Claas Lexion 580». Зазначені запасні частини є найбільш затребуваними для підготовки зернозбиральних комбайнів до проведення зернозбиральних робіт, а також найчастіше виходять з ладу при проведенні таких робіт.

Для визначення потенційної якості процесу постачання зазначених запасних частин, порівнюємо якість постачання ТОВ «Техноторг-Дон» з іншим постачальником таких же запасних частин - ТОВ «Украгрозапчастина».

На першому етапі здійснюємо порівняння обсягів постачання запасних частин визначеного виду власнику сільськогосподарської техніки (табл. 3.7).

Таблиця 3.7 – Обсяг поставки запасних частин різними постачальниками

Постачальник	Обсяг поставки, од./квартал			
	II квартал 2021 р.		III квартал 2021 р.	
	Гідророзподільник Claas Lexion 580 (5 секц.) Електр.	Гідроциліндр Claas Lexion 580	Гідророзподільник Claas Lexion 580 (5 секц.) Електр.	Гідроциліндр Claas Lexion 580
ТОВ «Техноторг-Дон»	252	468	312	569
ТОВ «Украгрозапчастина»	260	483	292	634

Джерело: дослідження автора

Спостерігаємо, що за період 2-го кварталу 2021 року ТОВ «Техноторг-Дон» поставив дещо меншу кількість запасних частин визначеного виду, ніж його прямий конкурент ТОВ «Украгрозапчастина».

Визначившись із обсягами поставки необхідно дослідити і ціну на зазначені види запасних частин.

Дослідивши цінову ситуацію, можемо стверджувати, що ціна в ТОВ «Техноторг-Дон» є нижчою, ніж ціна на аналогічні види запасних частин в ТОВ «Украгрозапчастина» (табл. 3.8).

Таблиця 3.8 – Ціна за одиницю продукції у різних постачальників

Постачальник	Ціна за 1 од., грн			
	II квартал		III квартал	
	Гідророзподільник Claas Lexion 580 (5 секц.) Електр.	Гідроциліндр Claas Lexion 580	Гідророзподільник Claas Lexion 580 (5 секц.) Електр.	Гідророзподільник Claas Lexion 580 (5 секц.) Електр.
ТОВ «Техноторг-Дон»	36568,8	6570,0	37323,0	6690,0
ТОВ «Украгрозапчастина»	37856,0	6974,0	38115,0	7123,0

Джерело: дослідження автора

Така цінова стратегія є досить позитивним фактором, та свідчить про той факт, що досліджуване нами підприємство не має на меті тримати найвищі ціни, а може конкурувати і в ціновому сегменті.

Наступним кроком є визначення динамічності поставки запасних частин неналежної якості, тобто бракованих (табл. 3.9).

Таблиця 3.9 – Динаміка поставки запасних частин неналежної якості

Квартал	Кількість товару неналежної якості, поставленого протягом кварталу, од.	
	ТОВ «Техноторг-Дон»	ТОВ «Украгрозапчастина»
II	11	14
III	15	21

Джерело: дослідження автора

Ситуація з наявністю бракованих запасних частин є не унікальною, навіть самі виробники наголошують, що при виробництві будь-якої продукції присутній виробничий брак, який становить від 1% до 5% від загальної кількості готової продукції. Особливо, рівень браку вищий, якщо виробничі потужності знаходяться в Китаї чи інших азійських країнах, в яких нижча вартість виробничих ресурсів, але і нижча якість такої продукції, та вищий відсоток бракованих деталей.

З проведеного аналітичного дослідження видно, що ТОВ «Техноторг-Дон» отримує власну продукцію від досить надійних постачальників і кількість одиниць продукції неналежної якості є меншою, ніж в ТОВ «Украгрозапчастина».

Як вже було раніше зазначено, фактор часу є вкрай важливим для власників сільськогосподарської техніки, яка задіяна в технологічних операціях. А тому, при здійсненні ремонту такої техніки досить важливим є вчасне постачання запасних частин, при їх замовленні у постачальників. А тому, якщо постачальник здійснює поставки необхідних запасних частин вчасно, відбувається мінімізація часу простою, і техніка якнайшвидше знову повертається до виконання технологічних операцій, в яких вона і була задіяна. Нами досліджена та приведена динаміка порушень установлених строків поставки запасних частин (табл. 3.10).

Таблиця 3.10 – Динаміка порушень установлених строків поставки

ТОВ «Техноторг-Дон»			ТОВ «Украгрозапчастина»		
Квартал	Кількість поставок	Усього запізень	Квартал	Кількість поставок	Усього запізень
II	26	6	II	30	9
III	28	5	III	32	11

Джерело: дослідження автора

З проведеного дослідження видно, що ТОВ «Техноторг-Дон» має менший показник порушень установлених строків поставки, що досягається оптимізацією управління запасами на підприємстві, а також розгалуженою мережею власних представництв по території України.

Маючи фактичні показники діяльності ТОВ «Техноторг-Дон» та ТОВ «Украгрозапчастина», можемо розрахувати основні складові для визначення загального рейтингу постачальника.

На першому етапі визначимось із темпом росту цін у різних постачальників (табл. 3.11).

Таблиця 3.11 – Розрахунки середньозваженого темпу росту цін

Показник	ТОВ «Техноторг-Дон»	ТОВ «Укразагрозпчастина»
Зростання ціни на гідророзподільник Claas Lexion 580 (5 секц.) Електр., %	2,1%	0,7%
Зростання ціни на Гідроциліндр Claas Lexion 580, %	1,8%	2,1%
Сума, на яку поставлено товару Гідророзподільник Claas Lexion 580 (5 секц.) Електр., грн	11 644 776	11 130 800
Сума, на яку поставлено товару Гідроциліндр Claas Lexion 580, грн	3 806 610	4 519 081
Доля товару Гідророзподільник Claas Lexion 580 (5 секц.) Електр. в загальному об'ємі поставок	0,75	0,71
Доля товару Гідроциліндр Claas Lexion 580 в зазначеному об'ємі поставок	0,25	0,29
Середньозважений темп росту ціни, %	2%	1%

Джерело: дослідження автора

Розрахунки середньозваженого темпу росту цін на зазначені види продукції показують, що в ТОВ «Техноторг-Дон» ціни на власну продукцію зростають швидше у порівнянні із ТОВ «Укразагрозпчастина», але різниця є вкрай незначною.

Наступним етапом є визначення частки товарів неналежної якості в загальному обсязі поставок.

Наведені в таблиці 3.10 результати демонструють частку товарів неналежної якості в загальному обсязі поставок двох постачальників - ТОВ «Техноторг-Дон» та ТОВ «Укразагрозпчастина» за 2 та 3 квартали.

В 2 кварталі ТОВ «Техноторг-Дон» поставив 720 одиниць продукції, з яких 11 одиниць (1,53%) були неналежної якості. ТОВ «Укразагрозпчастина» поставило 743 одиниці, 14 (1,88%) з яких не відповідали стандартам.

Таблиця 3.12 – Розрахунки частки товарів неналежної якості в загальному обсязі поставок

Квартал	Постачальник	Загальна поставка, шт/квартал	Частка товару неналежної якості в загальному обсязі поставок	
			од.	%
II	ТОВ «Техноторг-Дон»	720	11	1,53%
	ТОВ «Украгрозапчастина»	743	14	1,88%
III	ТОВ «Техноторг-Дон»	881	15	1,70%
	ТОВ «Украгрозапчастина»	926	21	2,27%

Джерело: дослідження автора

У 3 кварталі кількість поставок ТОВ «Техноторг-Дон» збільшилась до 881 одиниці, а частка бракованої продукції склала 1,7% (15 одиниць). Поставки ТОВ «Украгрозапчастина» зросли до 926 одиниць, частка неякісного товару при цьому склала 2,27% (21 одиниця).

Отже, в обох компаній спостерігається зростання абсолютних показників обсягу поставок та кількості браку. Проте у відносному вимірі частка неякісної продукції у поставках ТОВ «Техноторг-Дон» залишається стабільно низькою (1,53-1,7%), в той час як у ТОВ «Украгрозапчастина» цей показник зріс із 1,88% до 2,27%.

В цілому ж розрахований темп зростання продукції неналежної якості в ТОВ «Техноторг-Дон» становить 111,4%, а в ТОВ «Украгрозапчастина» – 120,3%. Темп зростання середнього запізнення в ТОВ «Техноторг-Дон» становить 77%, а в ТОВ «Украгрозапчастина» – 114,6%.

Маючи необхідні дані для розрахунку загального рейтингу постачальників можемо також зазначити, що вага кожного показника встановлена споживачами послуг, тобто власниками сільськогосподарської техніки, яка потребує ремонту, і досить велику частку таких власників становлять великі сільськогосподарські підприємства та агрохолдинги, які є досить вибагливими до зазначених послуг. Найбільшу питому вагу в загальній оцінці рейтингу постачальника має «якість»

продукції (0,4), на другому місці є «надійність» постачальника (0,35), і на третьому місці є ціна на запасні частини (0,25).

Використовуючи зазначені критерії, а також отримані раніше результати досліджень інших впливових факторів, узагальнимо їх в єдиному розрахунку загального рейтингу постачальника (табл. 3.13).

Таблиця 3.13 – Визначення загального рейтинг постачальників

Показник	Вага показника	Оцінка постачальника за даним критерієм		Добуток оцінки на вагу	
		ТОВ «Техноторг-Дон»	ТОВ «Украгро-запчастина»	ТОВ «Техноторг-Дон»	ТОВ «Украгро-запчастина»
1	2	3	4	5	6
Ціна	0,25	2%	1%	0,005	0,003
Якість	0,4	111,4%	120,3%	44,6	48,1
Надійність	0,35	77%	114,6%	27,1	40,1
Рейтинг постачальника				71,7	88,2

Джерело: дослідження автора

В результаті проведеної оцінки двох постачальників - ТОВ «Техноторг-Дон» та ТОВ «Украгрозапчастина» - за трьома ключовими критеріями: ціна, якість та надійність можемо сформулювати наступні висновки.

Враховуючи той факт, що проведені розрахунки свідчать про наявні тенденції, тобто, темп зростання ціни, темп зростання продукції неналежної якості та зростання середнього запізнення, тому вищий показник рейтингу постачальника свідчить про гірші результати. Тобто, ТОВ «Украгрозапчастина» отримало вищий рейтинг - 88,2 завдяки високим показникам зростання продукції неналежної якості, зростання середнього запізнення, не зважаючи на нижчу ціну. Тобто, вищий показник свідчить про нижчий рейтинг ТОВ «Украгрозапчастина».

В цілому, можемо зазначити, що запропоновані практичні рішення по удосконаленні логістики дозволили підвищити загальний рейтинг ТОВ «Техноторг-Дон», як надійного постачальника

Отже, з огляду на пріоритетність якості та надійності, раціональним рішенням є вибір ТОВ «Техноторг-Дон» як постачальника, незважаючи на дещо

вищу ціну. Це узгоджується із сучасними трендами в логістиці, згідно з якими компанії все частіше фокусуються на довгостроковій співпраці з надійними партнерами, а не просто на мінімізації витрат. Тож за результатами проведеного аналізу раціональним рішенням є співпраця саме з ТОВ «Техноторг-Дон».

Зазначені логістичні рішення дозволять ТОВ «Техноторг-Дон» більш ефективно управляти запасами. Такі рішення націлені на уникнення зайвих витрат на зберігання та забезпечення наявності необхідних запасних частин.

Нами розраховані прогностичні показники запасів у динаміці, з врахуванням запропонованих логістичних рішень (табл. 3.14)

Таблиця 3.14 – Динаміка запасів ТОВ «Техноторг-Дон» в прогностичній перспективі

Показник	Рік						Відхилення (+,-) 2025 р. від 2022 р.	
	2022	у %	2024	у %	2025	у %	тис.грн.	%
Виробничі запаси	2911,0	0,2	29659,0	1,9	31284,0	2,3	28373,0	974,7
Готова продукція	249243,0	13,3	271208,3	16,9	205091,1	15,2	-44151,9	-17,7
Товари	1626349,0	86,6	1301079,2	81,2	1105917,3	82,2	-520431,7	-32,0
Незавершене виробництво	312,0	0,0	1114,7	0,1	3335,7	0,2	3023,7	969,1
Всього	1878815,0	100,0	1603061,2	100,0	1345628,1	100,0	-533186,9	-28,4

Джерело: дослідження автора

На основі даних таблиці 3.14 можна прослідкувати динаміку зміни запасів ТОВ «Техноторг-Дон» у розрізі окремих їх видів за період 2022-2025 років. Зокрема, спостерігається зростання виробничих запасів на 974,7% у 2025 році порівняно з 2022 роком. Водночас обсяги готової продукції зменшуються на 44151,9 тис. грн. (-17,7%) до 2025 року. Така ситуація може свідчити про покращення логістики та посилення збутової діяльності ТОВ «Техноторг-Дон». За Гарвардською моделлю управління запасами, скорочення рівня готової продукції на складах вважається позитивною тенденцією. Найбільші за обсягом товарні запаси також демонструють тенденцію до скорочення - на 32% у 2025 році порівняно з базовим 2022 роком. Це пов'язано як з оптимізацією ланцюгів

постачання та зберігання товарів. Обсяг незавершеного виробництва зростатиме і в 2025 році становитиме 3023,7 тис. грн. (+969,1%). Така динаміка узгоджується із загальним нарощуванням виробничих потужностей та обсягів випуску продукції.

Отже, на основі аналізу даних таблиці можна зробити висновок, що ТОВ «Техноторг-Дон» демонструє тенденцію до оптимізації логістики та управління запасами в контексті власної стратегії діяльності. Ці кроки відповідають сучасним трендам ефективного управління ланцюгами постачання.

ВИСНОВКИ

В результаті проведеного дослідження можемо зробити наступні висновки.

Встановлено, що товариство з обмеженою відповідальністю «Техноторг-Дон» є однією з найбільших компаній в Україні, яка здійснює імпорт та реалізацію запчастин до сільськогосподарської техніки, а також насіннєвого матеріалу, засобів захисту рослин, добрив, та іншого супутнього обладнання, яке використовується вітчизняними сільськогосподарськими товаровиробниками. Компанія «Техноторг-Дон» має розгалужену мережу філій та представництв практично по всій території України. Філії підприємства працюють в Білій Церкві, Вінниці, Дніпрі, Житомирі, Запоріжжі, Києві, Конотопі, Кременчузі, Львові, Сумах, Тернополі, Харкові, Чернігові, та інших містах України.

Встановлено, що обсяг товарної продукції ТОВ «Техноторг-Дон» у 2022 році порівняно з 2020 роком збільшився на 10,9% і склав 5170184 тис. грн. Це свідчить про зростання обсягів діяльності підприємства. Найбільшу питому вагу в структурі товарної продукції у 2022 році мала торгівля імпортними шинами до сільськогосподарської техніки - 23%. Також значну частку займала торгівля добривами та засобами захисту - 20%. Найбільше зростання обсягів у 2022 році порівняно з 2020 роком спостерігається по торгівлі імпортними шинами (+23,4%), електронним обладнанням (+38,6%) та добривами і засобами захисту (+13,9%). Це свідчить про збільшення попиту на дані товарні групи. Водночас за окремими позиціями відбулося зниження обсягів, зокрема по торгівлі запасними частинами до імпортової техніки (-9,0%) та змащувальними матеріалами (-3,5%). В цілому, аналіз динаміки та структури товарної продукції ТОВ «Техноторг-Дон» у 2020-2022 роках свідчить про загальну позитивну тенденцію зростання обсягів діяльності. Проте окремі сегменти, пов'язані з імпортом, демонструють негативну динаміку. Для виправлення ситуації доцільно нарощувати торгівлю вітчизняною сільгосптехнікою та розширювати асортимент товарів і послуг у цьому напрямі.

Встановлено, що заборгованість від ключових клієнтів зросла з 59 678,3 тис. грн у 2020 році до 68 396,9 тис. грн у 2022 році. Абсолютне відхилення склало +8 718,6 тис. грн, відносне відхилення +14,6%. Це свідчить про деяке зростання обсягів реалізації ключовим клієнтам у 2022 році порівняно з 2020 роком. Заборгованість від роздрібних клієнтів значно зросла: з 106 094,7 тис. грн у 2020 році до 194 668,1 тис. грн у 2022 році. Абсолютне відхилення склало +88 573,4 тис. грн, відносне +83,5%. Це вказує на суттєве зростання продажів роздрібним споживачам у 2022 році. Загальна торгова дебіторська заборгованість збільшилася з 165 773,0 тис. грн у 2020 році до 263 065,0 тис. грн у 2022 році. Абсолютне відхилення склало +97 292,0 тис. грн, а відносне +58,7%. Таким чином, спостерігається значне зростання загального обсягу дебіторської заборгованості. Що свідчить про недосконалість логістики в підприємницькій діяльності ТОВ «Техноторг-Дон».

Встановлено, що загальний обсяг запасів ТОВ зріс більше ніж у 2,5 рази або на 1 146 113,0 тис. грн за аналізований період. Проте значення показника оборотності запасів за 2022 рік може свідчити, чи є даний ріст позитивною тенденцією для ТОВ. На основі проведеного аналізу запасів ТОВ «Техноторг-Дон» можна зробити висновок про неоднозначні тенденції у їхньому русі. З одного боку, спостерігається розширення торговельної діяльності, але збільшені товарні запаси несуть значні ризики для ліквідності та платоспроможності підприємства і свідчать про недосконалість використання логістики підприємством.

Доведено, що ефективна логістика може суттєво покращити швидкість та надійність доставки замовлень торговельного підприємства ТОВ «Техноторг-Дон», що спеціалізується на реалізації запасних частин для сільськогосподарської техніки та іншого технологічного обладнання по всіх областях України, шляхом оптимального розміщення власних складів та дистрибуційних центрів. Розташування складів та центрів доставки в стратегічних місцях дозволяє скоротити відстань та час доставки до клієнтів у різних регіонах України. Оптимізація взаємодії із постачальниками щодо

стратегічного планування та вирішення можливих проблем може значно підвищити ефективність логістичного ланцюга. А також регулярний аналіз логістичних процесів та їх оптимізація дозволить виявляти можливості для покращення та зменшення затрат.

Для удосконалення постачання та зберігання запасних частин та обладнання, яке реалізує ТОВ «Техноторг-Дон» по різних областях України, є доцільним визначення обласних сегментів найбільшого попиту на продукцію досліджуваного підприємства.

За допомогою удосконалення логістики досліджуване підприємство має змогу удосконалити управління власними запасами, тобто прогнозувати необхідну кількість запасних частин із врахуванням прогнозних показників настання поломок по окремим видам сільськогосподарської техніки.

В результаті удосконалення логістики спостерігається зростання виробничих запасів на 974,7% у 2025 році порівняно з 2022 роком. Водночас обсяги готової продукції зменшуються на 44151,9 тис. грн. (-17,7%) до 2025 року. Така ситуація свідчить про покращення логістики та посилення збутової діяльності ТОВ «Техноторг-Дон». За Гарвардською моделлю управління запасами, скорочення рівня готової продукції на складах вважається позитивною тенденцією. Найбільші за обсягом товарні запаси також демонструють тенденцію до скорочення - на 32% у 2025 році порівняно з базовим 2022 роком. Це пов'язано як з оптимізацією ланцюгів постачання та зберігання товарів. Обсяг незавершеного виробництва зростатиме і в 2025 році становитиме 3023,7 тис. грн. (+969,1%). Така динаміка узгоджується із загальним нарощуванням виробничих потужностей та обсягів випуску продукції.

Отже, на основі отриманих результатів дослідження можна зробити висновок, що ТОВ «Техноторг-Дон» демонструє тенденцію до оптимізації логістики та управління запасами в контексті власної стратегії діяльності. Ці кроки відповідають сучасним трендам ефективного управління ланцюгами постачання та логістикою в цілому.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Bykova O., Garnov A., Garnova V., Repnikova V. Improving Logistics Activities in the Face of Global Challenges. *Scientific Research and Development Economics of the Firm*. 2021. Vol. 10(1). P. 42-47. DOI: <https://doi.org/10.12737/2306-627X-2021-10-1-42-47>. (дата звернення: 29.10.2023 р.).
2. Chung Y-J., Kang N-J. A Study on Logistics Strategy and Importance of Logistics Activity. *Journal of Korea Research Association of International Commerce*. 2020. Vol. 20 (1). P. 45-62. DOI: <https://doi.org/10.29331/JKRAIC.2020.02.20.1.45>. (дата звернення: 29.10.2023 р.).
3. Makarenko O.N., Danko Y.I. Theoretical and methodological basis for managing the logistics activities of enterprises. 2020. DOI: <https://doi.org/10.31359/2312-3427-2020-4-1-75>. (дата звернення: 29.10.2023 р.).
4. Miller T., Liberatore M.J. Logistics management: an analytics based approach. Publisher: *Business Expert Press*. 2020. URL: https://www.researchgate.net/publication/340582146_logistics_management_an_analytics_based_approach. (дата звернення: 29.10.2023 р.).
5. Smoliar L., Zhygalkevych Zh., Tiukh N. Management of logistics activities of the enterprise. *Investytsiyi Praktyka ta Dosvid*. 2022. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2022.1.5> (дата звернення: 29.10.2023 р.).
6. Winkelhaus S., Grosse E. Logistics 4.0: a systematic review towards a new logistics system. *International Journal of Production Research*. 2020. Vol. 58(1). P. 18-43. URL: DOI:<https://doi.org/10.1080/00207543.2019.1612964>. <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/00207543.2019.1612964>. (дата звернення: 29.10.2023 р.).
7. Zhurynov G. M., Tulemetova A. S., Sadykbekova A. A., Jazdykbayeva D. P., Talassov M. Zh. Ways to improve the organization of logistics management at enterprises. 2020. DOI: <https://doi.org/10.32014/2020.2518-1467.192>. (дата звернення: 29.10.2023 р.).
8. Ареф'єва О.В., Пілецька С.Т., Кравчук Н.М. Адаптивне управління фінансовою стійкістю підприємства при забезпеченні його економічної безпеки.

Проблеми системного підходу в економіці : зб. наук, праць. К.; НАУ. 2020. Вип. 1(75). Ч. 1. С. 80-90.

9. Березіна Л. М., Баган Н. В. Перспективні напрями управління ефективністю діяльності підприємства. *Приазовський економічний вісник*, Вип. 5(16), 2019. С. 120-125.

10. Бибченко А. В., Кобєлев В. М.. Вдосконалення організаційно-економічного механізму управління ефективністю діяльності підприємства. *Вісник НТУ «ХПІ» (економічні науки)*, 2020, № 5. DOI: <https://doi.org/10.20998/2519-4461.2020.5.3>. (дата звернення: 29.10.2023 р.).

11. Васелевський М., Білик І., Дейнега О., Крикавський С., Якимишин Л. Економіка логістичних систем: монографія. Львів. Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2018. С. 534–549.

12. Васюта В. Б., Кулага М. О. Оцінка ефективності господарської діяльності підприємства та розроблення заходів щодо її підвищення. *Modern economics*. 2019. №15. С. 41-48.

13. Волкова Н. А. Методичні аспекти бізнес-аналізу суб'єкта господарювання. *Інтелект XXI*. 2020. № 2. С. 47-50.

14. Дибчук Л. В., Пчелянська Г. О. Маркетингового-логістична модель дистрибуції на продовольчому ринку. *Problems of Economy*. 2019. № 37 (3). С. 54–60. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2019-3-54-60>. (дата звернення: 29.10.2023 р.).

15. Дикань В. Л., Заєць Г. П. Організаційно-економічне забезпечення ефективної діяльності підприємств: логістичний підхід. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2019. № 65. С. 9–18. DOI: <https://doi.org/10.18664/338.47:338.45.v0i65.159738>. URL: <http://btie.kart.edu.ua/article/view/159738>. (дата звернення: 29.10.2023 р.).

16. Добровольська О. В., Ясинська Д. В. Сучасна парадигма діагностики фінансового стану підприємства в період кризи. *Економічний простір*. 2021. Вип. 166. С. 81-84.

17. Кирилов О.Д. Формування ефективної стратегії розвитку підприємства в умовах інвестиційної уразливості. *Академічний простір*. 2022. № 12. С. 244-250.
18. Ковальова М. Л. Логістичне управління: особливості та принципи. *Інтелект XXI*. 2019. № 5. С. 45-48.
19. Кузнецова І. О., Карпенко Ю. В. Репін А. О. Прийняття управлінських рішень з удосконалення логістичної системи. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2020. № 2 (73). С. 136–149.
20. Кушнір О. К., Фасолько Т. М. Управління виробничою логістикою з використанням ОРТ систем. *Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Економічні науки*. 2019. Вип. 14. С. 197-204.
21. Ларіонова К, Капінос Г. Механізм управління прибутком підприємства. *Modeling the development of the economic systems*, 2022, №1. С. 12-128.
22. Ляліна Н. С., Матвієнко-Біляєва Г. Л., Панчук А. С. Впровадження сучасних методів логістики в підприємницькій діяльності. *Приазовський економічний вісник*. 2020. Вип. 2 (19). С. 118–124. DOI: <https://doi.org/10.32840/2522-4263/2020-2-20>. (дата звернення: 29.10.2023 р.).
23. Михайленко О. В. Формування стратегії розвитку підприємства. *Бізнес-навігатор*, 2018, Вип.3-2. С. 34-39.
24. Писаренко С. В. Стратегічне управління розвитком потенціалу аграрного підприємства в умовах адаптаційних змін. *Науковий вісник Ужгородського національного університету : Міжнародні економічні відносини та світове господарство*, 2019, Вип.27(2). С. 29-34.
25. Пігуль Н. Г. Аналіз фінансової стійкості підприємств України. *Приазовський економічний вісник*. 2019. Вип. 1. С. 186-190.
26. Савенко І. І., Седіков Д. В. Логістичний менеджмент, як інструмент оптимізації логістичних. *Економіка харчової промисловості*. 2020. Т. 12, Вип. 3. С. 42-50.

27. Трушкіна Н. В., Сергєєва О. Р., Шкригун Ю. О. Концептуальні підходи до визначення поняття «електронна комерція». *Проблеми економіки*. 2020. № 4. С. 231-240. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2020-4-231-240>. (дата звернення: 29.10.2023 р.).

28. Трушкіна Н. В., Шкригун Ю. О. Концептуальні підходи до визначення суті й змісту терміна «клієнтський досвід». *Věda a perspektivy*. 2021. № 4(4) 2. С. 125-138. DOI: [https://doi.org/10.52058/2695-1592-2021-4\(4\)-125-138](https://doi.org/10.52058/2695-1592-2021-4(4)-125-138). (дата звернення: 29.10.2023 р.).

29. Трушкіна Н. В., Шкригун Ю. О. Управління логістичною діяльністю підприємства в цифровій економіці: теоретичні засади. *Наукові інновації та передові технології*. 2021. №2(2). С.152-166. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2021-2\(2\)-152-166](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2021-2(2)-152-166). (дата звернення: 29.10.2023 р.).

30. Шкригун Ю. О. Теоретичні підходи до визначення поняття «цифрова логістика». *Економічний вісник Донбасу*. 2021. №3(65). DOI: [https://doi.org/10.12958/1817-3772-2021-3\(65\)-137-146](https://doi.org/10.12958/1817-3772-2021-3(65)-137-146). (дата звернення: 29.10.2023 р.).

31. Якименко Є.В. Сучасні аспекти логістизації підприємницької діяльності. Матеріали науково-практичної конференції викладачів, аспірантів та студентів Сумського НАУ (25-28 квітня 2023 р.). Суми, 2023. С. 494.

32. Якименко Є.В. Управлінські підходи до формування ефективної логістичної системи в комерційному підприємстві. Матеріали VI Всеукраїнської науково-практичної конференції Полтавського ДАУ (26 жовтня 2023 р.). Полтава, 2023. С. 115 – 117.

33. Ярова Н. В., Омельчук К. С. Логістичний менеджмент як інструмент ефективного управління транспортною системою підприємств регіону. *Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка*. 2019. Вип. 202. С. 422-430.

ДОДАТКИ

Аналітична звітність ТОВ «Техноторг-Дон»

ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "ТЕХНОТОРГ-ДОН"

#31764816

Фінансова звітність за 2022 рік

2022

2020

J0900108 Баланс (Звіт про фінансовий стан)

Актив

Назва рядка	Код рядка	На початок звітного періоду, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн
I. Необоротні активи Нематеріальні активи	1000	132.00	
первісна вартість	1001	1 586.00	1 586.00
накопичена амортизація	1002	1 454.00	1 586.00
Незавершені капітальні інвестиції	1005	8 367.00	5 049.00
Основні засоби	1010	186 174.00	159 032.00
первісна вартість	1011	455 364.00	460 900.00
знос	1012	269 190.00	301 868.00
Довгострокові фінансові інвестиції, які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	197.00	197.00
Усього за розділом I	1095	194 870.00	164 278.00
II. Оборотні активи Запаси	1100	1 199 827.00	1 078 815.00
Виробничі запаси	1101	110 427.00	2 911.00
Незавершене виробництво	1102	1 909.00	312.00
Готова продукція	1103	94 822.00	249 243.00
Товари	1104	992 669.00	1 626 349.00
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	197 005.00	263 065.00
Дебіторська заборгованість за розрахунками за виданими авансами	1130	1 696 242.00	1 055 121.00
з бюджетом	1135	2 650.00	5 822.00
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	396 402.00	479 505.00
Гроші та їх еквіваленти	1165	184 728.00	61 949.00
Готівка	1166	8.00	
Рахунки в банках	1167	184 720.00	61 949.00
Інші оборотні активи	1190	186 223.00	198 240.00
Усього за розділом II	1195	3 063 077.00	3 942 517.00
Баланс	1300	4 057 947.00	4 106 795.00

Продовження додатку А

Пасив			
Назва рядка	Код рядка	На початок звітного періоду, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн
I. Власний капітал Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	12.00	12.00
Капітал у дооцінках	1405	101 468.00	101 468.00
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	-72 961.00	-76 869.00
Усього за розділом I	1495	28 519.00	24 611.00
Інші довгострокові зобов'язання	1515	18 940.00	15 812.00
Усього за розділом II	1595	18 940.00	15 812.00
III. Поточні зобов'язання і забезпечення Короткострокові кредити банків	1600	955 670.00	822 622.00
товари, роботи, послуги	1615	722 371.00	621 065.00
розрахунками з бюджетом	1620	4 543.00	1 477.00
у тому числі з податку на прибуток	1621	4 500.00	1 420.00
розрахунками з оплати праці	1630	72.00	306.00
за одержаними авансами	1635	1 106 179.00	1 125 123.00
Інші поточні зобов'язання	1690	1 221 653.00	1 495 779.00
Усього за розділом III	1695	4 010 488.00	4 066 372.00
Баланс	1900	4 057 947.00	4 106 795.00

Продовження додатку А

J0900207 Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)

Фінансові результати

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	5 170 184.00	8 274 534.00
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	4 633 093.00	7 044 161.00
Валовий прибуток	2090	537 091.00	430 373.00
Інші операційні доходи	2120	175 884.00	87 672.00
Адміністративні витрати	2130	54 998.00	68 891.00
Витрати на збут	2150	218 175.00	223 428.00
Інші операційні витрати	2180	308 993.00	20 901.00
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	130 809.00	204 825.00
Інші фінансові доходи	2220	6 649.00	1 174.00
Фінансові витрати	2250	128 959.00	72 174.00
Інші витрати	2270	9 669.00	
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	133 825.00	
збиток	2295	1 170.00	
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-2 738.00	-27 765.00
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	106 060.00	
збиток	2355	3 908.00	

Сукупний дохід

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	7 969.00	
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	7 969.00	
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	7 969.00	
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2466	-3 908.00	114 029.00

Додаток В

Апробація результатів дослідження

УДК 631.4(477.52-25(06)

Рекомендовано до друку науково-координаційною радою Сумського національного аграрного університету (протокол № 10 від 21.04.2022 р.)

Редакційна колегія:

Данько Ю.І., д.е.н., професор
 Пасько О.В., к.е.н., доцент
 Бричко А.М., к.е.н., доцент
 Думанчук М.Ю., к.т.н., доцент
 Кисельов О.Б., к.с.-г.н., доцент
 Масик І.М., к.с.-г.н., доцент
 Михайліченко М.А., к.і.н., доцент
 Срібняк Н.М., к.т.н., доцент
 Степанова Т.М., к.т.н., доцент
 Шкромада О.І., д.вет.н., професор

М 34 Матеріали науково-практичної конференції викладачів, аспірантів та студентів Сумського НАУ (25-28 квітня 2023 р.). – Суми, 2023. – 642 с.

У збірку увійшли тези доповідей науково-практичної конференції викладачів, аспірантів та студентів Сумського національного аграрного університету.
 Для викладачів, студентів, аспірантів інших навчальних закладів.

Відповідальність за точність наведених фактів, цитат та ін. лягає на авторів опублікованих матеріалів. Передрук матеріалів з дозволу редакції.
 Друкується в авторській редакції

© Сумський національний
 аграрний університет, 2023

СУЧАСНІ АСПЕКТИ ЛОГІСТИЗАЦІЇ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Якименко Є.В., студ. 1м курсу, ФЕІМ, спец. 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
 Науковий керівник: доц. О.М. Ковбаса
 Сумський НАУ

Вдосконалення економічного механізму розвитку підприємницьких структур в умовах посилення конкуренції як на національному, так і зовнішньому ринках вимагає удосконалення шляхів товаропостачання і скорочення супутніх витрат. Найважливішим резервом економії витрат при просуванні товарно-сировинних потоків є впровадження в практику господарської діяльності інструментарію логістики.

Логістика в науковій літературі розглядається в двох аспектах: як сфера практичної діяльності з властивими їй функціями зберігання, транспортування, управління товарними запасами і сировиною, так і сфера наукової діяльності, що передбачає створення налагодженого механізму оптимізації витрат на всьому шляху руху товарно-матеріальних ресурсів. Процес впровадження принципів і підходів логістики отримав назву логістизації. У ньому знайшли відображення результати наукових напрацювань з оптимізації товарно-сировинних потоків у сучасних наукових дослідженнях вітчизняних та зарубіжних авторів у галузі оптимізації витрат в умовах ринкової економіки і жорсткого конкурентного середовища.

Логістизація - це процес вдосконалення діючих форм і методів товароруку, а також впровадження нових інструментів управління потоками і потоковими процесами на підприємстві, заснованих на логістичних принципах, що зачіпають не тільки товарно-матеріальні, але і фінансові, і інформаційні потоки. Логістизація передбачає оптимізацію управління потоками за допомогою інтеграції окремих ділянок логістичного процесу в ефективну систему, що забезпечує доставку необхідного товару, сировини, отримання інформації, забезпечення фінансовими ресурсами і кваліфікованими кадрами. Найважливіший висновок, який випливає з вищевикладеного, полягає в тому, що логістика не виникає спочатку, а згодом під її принципи підлаштовується товарно-матеріальний потік - логістика впроваджується у вже існуючу господарську систему.

При проведенні логістизації економічних потоків враховують логістичний потенціал економічної системи підприємства. При цьому слід враховувати, що при здійсненні будь-якої господарської операції, при здійсненні будь-якої угоди виникають трансакційні витрати, з одного боку, і з'являється необхідність максимально можливого врахування економічних інтересів і вирішення конкурентних протиріч, з іншого. Таким чином, налагоджена логістична система не просто забезпечує безперешкодний рух товарно-матеріального потоку, а й мінімізує витрати з його просування. Але ефективна логістична система вимагає в свою чергу і одноразових інвестицій в процесі створення, і поточних, що забезпечують безперерйність функціонування в подальшому. Тому при оцінці логістичного потенціалу необхідно порівняти витрати і можливий ефект.

Дослідження показали, що при впровадженні та розвитку логістики виділяються наступні етапи:

1) фрагментація - на оптових підприємствах активно впроваджуються як прямі зв'язки, так і надання дилерських послуг регіональним товаровиробникам, інформаційні технології при обслуговуванні процесу товароруку, централізована доставка товарів в підприємства роздрібно торгівлі;

2) становлення - організація процесу товароруку здійснюється на основі оптимально функціонуючих ланцюгів поставок по товарах стійкого попиту (в основному продовольчих) від регіональних товаровиробників;

3) розвиток - відбувається об'єднання налагоджених ланцюгів поставок в єдину логістичну мережу, яка об'єктивно за своїми параметрами виходить за рамки підприємства, акцентується на територіальному аспекті, на забезпеченні ефективності регіональних товарних, інформаційних і фінансових потоків;

4) інтеграція - як етап логістизації передбачає оформлення логістичної мережі в оптово-логістичний центр на умовах кластеру, а також забезпечення щілької взаємодії оптово-логістичних центрів інших регіонів між собою з метою забезпечення координації товаропотоків не тільки на внутрішньому, але і на зовнішньому ринках, при здійсненні експортно-імпорتنих операцій. Підсумком цього етапу є інтеграційна логістична система на рівні держави;

5) глобалізація - передбачає активне довгострокове взаємовигідне співробітництво з іноземними інтегрованими логістичними системами.

Логістизація, як найважливіший фактор товароруку, скорочення витрат на постачання їх до споживача, передбачає етапність, введення принципів і методів логістики в роботу суб'єкта підприємницької діяльності. Такий поділ при оцінці логістичного потенціалу підприємства дозволяє в перспективі оцінити рівень витрат в потоковому розрізі і це, в кінцевому підсумку, забезпечить ефективність управлінських рішень при досягненні цілей логістики - прискорення поставок товарів необхідної кількості і якості з мінімізацією супутніх витрат.

Апробація результатів дослідження

VI Всеукраїнська науково-практична конференція «Бухгалтерський облік, контроль та аналіз в умовах інституційних змін», 26 жовтня 2023 р.

УДК 657

Бухгалтерський облік, контроль та аналіз в умовах інституційних змін:
Збірник наукових праць VI Всеукраїнської науково-практичної конференції.
м. Полтава, 26 жовтня 2023 р. Полтава, 2023. 900 с.

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ:

Голова організаційного комітету:

КАНЦЕДАЛ НАТАЛІЯ – к.е.н., доцент, завідувач кафедри обліку і оподаткування Полтавського державного аграрного університету

Секретар організаційного комітету:

ЛЕГА ОЛЬГА – к.е.н., доцент, професор кафедри обліку і оподаткування Полтавського державного аграрного університету

Члени організаційного комітету:

БЕЗКРОВНИЙ ОЛЕКСАНДР – декан факультету обліку та фінансів, к.е.н., доцент, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування Полтавського державного аграрного університету

ГНАТИШИН ЛЮДМИЛА – д.е.н., професор, завідувач кафедри обліку та оподаткування Львівського національного університету природокористування

ЗОРЕ ОЛЕКСІЙ – д.е.н., професор, завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування Полтавського державного аграрного університету

МАЛИШКІН ОЛЕКСАНДР – д.е.н., професор, САРА, експерт з обліку та оподаткування

ПЕРЕРВА ПЕТРО – д.е.н., професор, завідувач кафедри економіки бізнесу і міжнародних економічних відносин Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»

СЛАВКОВА ОЛЕНА – д.е.н., професор, завідувач кафедри публічного управління та адміністрування Сумського національного аграрного університету

СУК ПЕТРО – д.е.н., професор, професор кафедри обліку і оподаткування Відокремленого підрозділу Національного університету біоресурсів і природокористування України «Ніжинський агротехнічний інститут»

ЗОРЕ СВІТЛАНА – к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування Полтавського державного аграрного університету

РИЛЄВ СЕРГІЙ – к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів, обліку і оподаткування Чернівецького торговельно-економічного інституту Державного торговельно-економічного університету

ПРОКОПИШИН ОКСАНА – к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку та оподаткування Львівського національного університету природокористування

ПРИЙДАК ТЕТЯНА – к.е.н., доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю, завідувач відділу з питань інтелектуальної власності Полтавського державного аграрного університету

ЯЛОВЕГА ЛЮДМИЛА – к.е.н., доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю

© Автори, 2023

© Кафедра обліку і оподаткування, 2023

© Полтавський державний аграрний університет, 2023

VI Всеукраїнська науково-практична конференція «Бухгалтерський облік, контроль та аналіз в умовах інституційних змін», 26 жовтня 2023 р.

ЯКИМЕНКО ЄВГЕНІЙ, здобувач вищої освіти

Науковий керівник – **КОВБАСА ОЛЕКСАНДР**, к.е.н, доцент кафедри економіки та підприємництва імені професора І.М. Брюховецького

Сумський національний аграрний університет, м. Суми

УПРАВЛІНСЬКІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ЕФЕКТИВНОЇ ЛОГІСТИЧНОЇ СИСТЕМИ В КОМЕРЦІЙНОМУ ПІДПРИЄМСТВІ

Логістизація підприємництва - один з основних напрямів підвищення ефективності діяльності будь-якої господарюючої структури, оскільки передбачає реалізацію взаємопов'язаних заходів не тільки макроекономічного (стратегічного), а й мікроекономічного (тактичного) характеру, що передбачають систему конкретних заходів для ефективного функціонування та реалізації відтворювальних завдань підприємництва.

Поділяючи погляд на логістику як науку і практику управління економічними поточковими системами, слід зауважити, що теоретико-методологічною базою логістики взагалі та підприємницької діяльності зокрема слугує загальна теорія управління. Логістика, використовуючи загальну теорію управління, розвиває її стосовно до організації різноманітних економічних потоків, включно з наявними потоками комерційного підприємництва [3, с. 62].

Сучасний логістичний підхід до управління виробництвом припускає, що керівник повинен розглядати його як сукупність взаємопов'язаних елементів, таких як люди, структура, завдання, технології та потоки, які орієнтовані на досягнення загальносистемних цілей в умовах мінливого зовнішнього середовища.

На сьогодні можна виокремити такі основні підходи до логістичного аналізу підприємницької діяльності:

- виявлення логістичних резервів (оптимізація економічних потоків, сполучення технологій, управління запасами, маркетинг, реклама тощо);
- оцінка логістичного потенціалу кожного учасника інвестиційного процесу.

Під логістичною системою підприємницької діяльності в підприємницької діяльності слід розуміти впорядковану сукупність взаємопов'язаних і взаємозумовлених логістичних операцій і логістичних ланцюгів, що забезпечують загальні матеріально-речові та інформаційно-фінансові умови виробництва і реалізацію власної продукції на конкурентному ринку [2, с. 84].

Логістична система комерційного підприємства передбачає щонайменше два взаємопов'язані процеси: управління економічними потоками та управління логістичною службою. Під першим розуміється широкий комплекс заходів стратегічного і тактичного характеру, спрямованих на здійснення ринкової поведінки фірми і досягнення нею поставлених цілей. По-друге, передбачає, головним чином, управління діяльністю спеціалізованих підрозділів підприємства, основними функціональними обов'язками яких є логістизація виробничих процесів.

Змістовно система логістизації комерційного підприємства охоплює: мету і завдання управління, принципи і функції управління, методи і форми організації управління [1, с. 212].

Основними цілями логістики в загальному випадку є:

- забезпечення зростання обсягу продажів і розширення ринків збуту за рахунок вибору оптимальних каналів просування продукції на ринок;
- задоволення платоспроможного попиту споживачів і стимулювання продажів шляхом отримання конкурентних переваг на основі оптимальної організації економічних потоків;
- максимізація отримання прибутку в довгостроковому плані та найповніше завантаження виробничих потужностей підприємства завдяки оптимальному використанню ресурсів на логістичних операціях.

У цьому сенсі логістику необхідно розглядати як один із способів досягнення загальнофірмових цілей. При цьому основними завданнями логістичного забезпечення підприємства є:

- збір та обробка інформації щодо економічних потоків і логістичних операцій;
- проведення досліджень ринків продавців матеріально-технічних ресурсів і покупців власної продукції;
- розроблення планів ресурсного забезпечення виробництва;
- організація робіт з проведення інновацій у логістичних операціях і ланках логістичних ланцюгів;
- активний вплив підприємницької логістики на окремі елементи виробничого комплексу підприємства.

Оцінку рівня логістизації підприємницької діяльності може бути отримано як на основі аналізу організації управління підприємством, так і аналізу логістичних витрат.

Здатність керівництва ефективно управляти потоками грошових коштів багато в чому зумовлює фінансову стійкість підприємства. При цьому управління фінансовими потоками передбачає розв'язання складної логістичної задачі: з одного боку, збільшення витрат (вихідний грошовий потік) на відносно тривалому часовому проміжку спричинить погіршення поточної ліквідності фірми, з іншого - в результаті ефективних вкладень капіталу сприятиме приросту надходжень вхідного грошового потоку в перспективі. І навпаки, скорочення витрат на нетривалому часовому відрізку детермінуватиме (за інших рівних обсягів грошових надходжень) підвищення ліквідності та подальше скорочення сукупного обсягу надходжень (вхідний грошовий потік). Звідси завдання логістичної системи підприємства зводиться до регулювання вхідних і вихідних потоків грошових коштів, що забезпечують стратегічну виробничо-господарську активність підприємницької структури [4, с. 156].

Логістика передбачає перехід від ресурсно-орієнтованої системи управління виробництвом до проектно (об'єктно) орієнтованої, націленої на кінцевий результат - своєчасне завершення проекту із заданими вартісними та

VI Всеукраїнська науково-практична конференція «Бухгалтерський облік, контроль та аналіз в умовах інституційних змін», 26 жовтня 2023 р.

якісними параметрами. Така радикальна зміна системи управління, особливо в інвестиційній сфері, вимагає здійснення низки послідовних кроків з формування проектно-орієнтованих структур.

Реалізація логістичної організації проектно-орієнтованої системи управління виробничим процесом здійснюється паралельно з розробленням і впровадженням комп'ютерної інформаційної технології на підприємстві. При цьому єдина програмна система має забезпечити сполучення локальних інформаційних служб, поєднати технічні засоби оброблення інформації, створити нові логістичні канали між підприємством і ринковим середовищем, які дадуть змогу:

- удосконалювати систему обліку, контролю та аналізу господарської діяльності підприємства;
- проводити активну ринкову орієнтацію, спрямовану на підвищення конкурентоспроможності продукції підприємства;
- швидко та ефективно реагувати на зміни в ринковому середовищі на користь підприємницької діяльності підприємства [1, с. 213; 4, с. 156-157].

Проведені дослідження дають змогу з високим ступенем упевненості вважати, що логістизація підприємництва є надзвичайно актуальним завданням сьогодення для всіх вітчизняних господарюючих суб'єктів.

Список використаних джерел:

1. Вівчар О. І. Моделювання логістичних стратегій як визначальний фактор успішного розвитку ремонтно-будівельних підприємств. *Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки*. Вип. III (47). 2012. С. 211-214.
2. Гончар Л.А. Ефективність комерційної логістики за парадигмою створення логістичних систем. *Економіка: проблеми теорії та практики*. 2008. Вип. 241. Т. 1. С.82-89.
3. Кашьма В. І. Сутність та роль логістичного управління в системі управління підприємством. *Економічна думка*. 2016. Т. 23. № 2. С. 60-65.
4. Степаненко О.В. Управління розподільчими потоковими процесами на підставі інноваційних заходів. *Маркетинг і менеджмент інновацій*. 2011. № 4, Т. I. С. 154-159.